

TÜRK YAZARLARI

Asuman Ercan
DOLUNAY
YANSIMALARI

ÖYKÜ / ANLATI

ISBN 975 510 941 2

©Asuman Ercan / Can Yayınları Ltd. ti. (1999)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,

Eko Basımevi'nde basıldı. (1999)

Cilu ZE Ciltevi

Dizgi: Serap Kılıç

CAN YAYINLARI LTD. T .

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0 212) 252 56 75 252 59 88 252 59 89 Fax: 252 72 33

Asuman Ercan, 1995 yılında Tokat'ta doğdu. Devlet Güzel Sanatlar Akademisini kazanıp grafik eğitimi görmek üzere İstanbul'a geldi. 1974 sonbaharına kadar çocukluk; ilk, orta ve lise yılları Ankara'da geçti. Mezun olduktan sonra İstanbul'a yerleşerek basın sektöründe çalışmaya başladı. *Nokta*, *Kadınca*, *Onyediyedi*, *Kim*, *Negatif* gibi dergilerde illüstrasyonları, *Sokak Gazetesi*'nde *Abuk Sabuk Çizgiler* adlı çizgi bandı, *Sinema Gazetesi*'nde *Perde Zileri* adı altında kısa metinleri, görsel yönetmenlikleri de yaptı. *Elite Dergisi*'nde sanatçılarla söyleşileri yayımlandı. Çocuk kitapları resimledi. Resim ve öyküleriyle kendi hazırladığı *Su'dan Hikâyeler* adlı çocuk kitabı serisi, *Su Akbay* adıyla *Bebeğim* ve *Biz Dergisi* tarafından promosyon olarak verildi. Halen *Radikal Gazetesi*'nin *Radikal* ekiinde *Dünyanın Kurusu* adlı çizgi bandı yayınlanmaktadır. *Dolunay fansımaları* ilk kitabıdır.

*annemle babamın anılarına..
mustafa'ya.*

kabulim!

1

gece

kaostan do an yeryüzü karanlı ı gece, binlerce yıl sonra bir gün, zamandan lacivert rengini alırken ay'ı fark etti. ay, nedense ona ansızın, yeraltı karanlı ıyla birle melerinden do an gün'ü ve esir'i hatırlatmı , ı ı ıyla içini kama tırmı , heyecandan gözlerini ya anmı tı, onu hemen sol kanadının altına, kalbinin tam üstüne ça ırdı, ay büyüyerek geceye geldi, böylece ay'm kalbiyle gecenin kalbi, sabaha de in birlikte attılar.

gece, koyu derinli ini ay'ın parlaklı ına sunarken; ay, gecenin karanlı mını yıldızlayarak kutsadı. birbirlerindeki yansımalarıyla ve bu yeni varolu un tadıyla hem onlar, hem bu zevkin seyrine kapılan kader tanrıçaları kendilerinden geçtiler ve bu üç tanrıça, geceyle ay'ın kaçamak a kını geri dönülmez kılmada söz birli i ettiler.

o günden sonra, belli zamanlarda hep:...

...gece ne zaman ay'a özel davransa; ay, ne zaman gecenin sol kanadının altına bütün varlı ıyla sokulup bir büyücü küresi gibi parlayıp geceyi ba tan çıkarsa, yeryüzü uykusuz kalır, canlılar öteki benlikleriyle ta-

r, sarho olurlar, insano lunun karanlık kuytularda uyuttu u yabani öz uyanır, hayata hayat, yıkıma yıkım katarak, sızıncaya kadar devinir durur.

ertesi gün, törelerin hâlâ hükmünü sürdürdü ü ülkelerde, gecede saklı kalamayıp ipucu veren her ey, ço u kez sahte bir özürle anılır; içten içe bir suç ortaklı ı içeren samimi bir arzuyla ba ı lanır:

"...dolunay vardı!"

O

2

yıldızlar

Samanyolu tanık ki; o gece so uk deniz'de ate ardı, fırtınalar okyanusu'nda fırtına!

çobanyıldızı tanık ki; bulut denizi buluttan, yarınrır denizi ya murdan, nem denizi sisten görünmez lmu tu.

güne , yer ve ay yan yana uzanmı lardı, din adamlarıyla ölüme yakın ya lılara göre, bu hiç de 'hayra alamet' de ildi, çünkü salyangozlar, istiridyeler, denizyıldızları, yosunlar ve mercanlar; bir de iirleri mercan rengi kadınlarla erkekler sırf bu yüzden çıldırmı lardı.

berenike'in saçları da tanık ki; o gün, gece dolu, ay dolunaydı.

O

3

sular

gün boyu ve gece, sular yükselmeye devam etti.

kumlar, suları emip denize dönü üyorlardı, kumsal boyunca yürüyü yapanların birbirine karı mı ayak izleri, *seni seviyorum* ve kumdan kalelerin ço u sular altında kalmı tı, gecenin ilerleyen saatlerinde, güne lenenlerin bedenlerinden artakalan izler de sular tarafından yutuldu, plaj emsiyelerinin altlıklarını sular örttü, kuytularına küçük balıklar sokulup susam aradılar.

ay'ın sulara dü en ikizinin yuvarla ı, gümü ten bir denizanası gibi dalgalana dalgalana unutulmu bir söze do ru yüzüyordu, unutulmu söz, kumsalın kayalara en yakın tarafında, çizgili oldu u hâlâ seçilebilen ezlongun hemen kıyısında duruyordu, fısıltı gibi bir eydi.

O

4

a aç

f'

ya ilkyazın ilk günleri ya da son yazın son günleriydi, gece ansızın inivermi ti.

ay, turuncu kâ ittan bir japon feneri gibi, a acın çıplak dallarından birinde duruyordu, a aç, bir ehri bir ehre ba layan tekdüze yollardan birine epey uzakta, tek ba maydı, o yüzden, otomobilin yan penceresinde uzun süre kaldı, otomobil ilerledikçe, fener, o daldan öteki dala, öteki daldan bir ötekine geçip durdu.

sonra ay ve a aç ayrıldılar, a aç hızla uza a ve karanlı a karı tı, ay tepelerle, tünellerle kesintiye u rassa da, solana de in yolcuya e lik etti.

yolcu, yoluna dü tü ü ehre ula tı nda, gitti i evin insanlarına yalnızca, ay'ı, turuncu bir kâ ittan japon feneri gibi dalından dalına gezdirip, sonra gökyüzüne takan a açtan söz etti.

' ona, "*sana ihlamur yaptık, yata ın da hazır.. yol yorgunusundur, onu iç, sonra biraz uzan istersen!?"*" dediler.

O

5

. ev

ev, bir kıyı ehrinin biraz dı nda, öteki evlerden geni çe bir bahçe, alçak bir bahçe duvarı, iki taraftan iki toprak yolla ayrılmı , denize, bir ak am yürüyü ü kadar uzaklıkta, sarı otlarla kaplanmı bahçede, kepenkleri kapalı ve rengi solmu sarı badanasıyla öylece duruyor.

eskiden bütün kı yazı beklerdi, yazı ve yazı orada geçirmeye gelen sahiplerini, sahiplerinin arabasının anayoldan toprak yola kıvrılı nı, kalkan altın renkli toz bulutunu, güne ı nlarının bir ayna gibi parlatıp içinde a aç dallarının ve gökyüzünün yansıdı ı ön camda, hayal meyal o iki yüzün sevinçli anlatımlarını görmeyi beklerdi.

kom ulardan bazıları onları hemen fark eder, el sallarlardı, ev, onların hiç kimseye takılmadan bir an önce içeri gelmelerini isterdi, aynı eyi sahiplerinin de istedi ini bilir, pek tedirgin olmazdı, çünkü ikisi de e yaları bile indirmeden, hemen onun kepenklerini, kapılarını, pencerelerini açarlardı, sonra tek tek odaları dola ır, etrafa, e yalara özlemlerle bakarlar, onların eski yüzlerinde saklı duran anıların sıcaklığıyla

birdenbire hiç gitmemi , hep buradayımı gibi olurlar
1.

kadın, oturup biraz soluklanıp bir eyler atı turlarından önce, ortalı ın tozunu almaya; adam, dı kapıların ve açık duracak pencerelerin sinekliklerini |akmaya koyulurdu, ev için de, onlar sanki hiç gitmeli , hep buradalarmı gibi olurdu.

sonra günler bir kalp gibi atmaya ba lardı, yava fava bahçedeki kurumu sarı otlardan temizlerlerdi >nu. topra ı kabartırlar, a açlara su verirler, çiçekleri yenilerlerdi.

adam, geçen yılki çatlaklara taktı ı kibrit çöplerinin dü üp dü mediklerini kontrol ederdi, kadın, o yıl (çocukların gelip gelemeyeceklerini dü ünür, onların [özlemleriyle gözleri dolar, bazen gizli gizli a lardı, adam onu görse de görmezlikten gelir, zamanın geçi-ine alt duda nını ısırarak, ellerini arkasına kavu turarak bakardı.

geceleri yemeklerden sonra yürüyü e çıkarlardı. ,ev, onların kumsala kadar gidip rüzgâr varsa hemen, "gece sakirse biraz oturup döneceklerini bilirdi, merak etmezdi.

bazı ak amlarsa yemeklerden sonra tavla atarlar, evin içini pul akırtılılarıyla doldururlardı, ev, onların çocuklar gibi çeki melerine a ırır kalırdı, bazen de adam, televizyonda söylenen sevdi i bir arkıya e lik eder; kadın, kendini "*mümkün mü unutmak güzelim!..*" diyen gevrek sesteki anılara kaptırırdı.

önce adamın uykusu gelirdi, kadının da uykusu gelinceye kadar koltu unda uyuklamayı tercih eder, sonra birlikte uyumaya giderlerdi, kocaman, eski yataкта ikisinin de bedenlerinin çukuru vardı, oralara

yerle ip ayaklarını birbirlerininine dokundurup uyurlardı.

ev, onların iki sihirbaz gibi küçük, gösteri siz dokunu larla birbirlerini ve kendisini; geldikleri zaman da çocuklarını nasıl çekici, temiz ve mutlu kıldıklarını dü ünür, onları bütün kötü eylerden korumak isterdi.

günlerin kalp gibi atan ritmi, bir güz ba ı son buldu, ama aylar boyunca ev, bunun her zamanki yaz sonu gidi i olmad ını aklına bile getirmede, ne zamanki bütün kı bekledi i yaz geldi, o zaman ola and ılı m tedirginli i, gelip yüre ine oturdu, ama o, yaz sonuna kadar umudunu yitirmemeye çalı tı, tanıdık bir ses bekledi; bir araba homurtusu, bir ayak sesi...

sonunda güz geldi, rüzgârın sesi panjur aralıklarında ışıklar çalmaya ba layıp insan sesleri neredeyse duyulmaz oldu unda, ev, artık her eyin de i mi oldu unu hissetti, yine de bunu kendisinden saklamaya çalı tı, çünkü ev, acılara öylesine uzak ve hazırlıksızdı ki, korkuyordu.

ama güzün ilk dolunay gecesinde birdenbire çö zülüverdi. kibrit takılı çatlaklarından ya lar sızmaya ba ladı, içi yanıyordu, onların her zamanki gibi olan o son toparlanı ları gözlerinin önünden gitmiyordu, yola çıkmalarından bir gün önce paslanmayı önleyici cila sürmeleri, mola verecekleri yerleri konu u ları, evden ayrılırlarken vanaları, tüp musluklarını tekrar tekrar kontrol edi leri...

adam bej montunu giymi ti o gün. kadının kula nda altın top küpeler vardı, adam arabaya gaz verdi inde, kadın eve bakıp el sallamı , sonra kocasına dönüp "*hadi iyi yolculuklar canım!*" demi ti, ev, en son

bunu duymu tu, sonra da arabanın, sarı kur uni bir sabah serinli inde toprak yoldan anayola çıkı nı görmü tü, toz kalkmamı tı, toprak nemliydi.

ev, bunları dü ündükçe kepenklerinin kırılıp dökülece ini, camlarının patlayaca nı, duvarlarının çatlaklarından ayrılıp yıkılaca nı, onulmaz bir yıkıntıya dönü ece ini sandı, sandı ki gürültüyü duyanlar, ko up geldiklerinde, dolunayın sakınımsız ı ı nda masal harabelerini andıran bedenini görecekler, bütün e yalar ortalı a da ılmı olacak, yabancı gözler ve eller onlara dokunacak, yorumlu bakı larıyla, onların herhangi ine gizlenmi ince anıları kıracaklar, böyle sandı.

ama hiçbiri olmadı, ev, dolunayın çekimiyle hava kabarcıkları gibi su yüzüne çıkan güzel anıların verdi i dayanma gücüyle dayandı, orada, öyle, sabaha kadar dikildi durdu.

O

daha yalnız hissettikleri söylenir, bu yüzden, bu sese hep onlar yakalanır ve onlar kaybolurlar.

O

6

ses

bu sesi duydu unu kimse öne sürmez, tersine, bu sesi duydu unu kimse belli bile etmez, teni inci üretti i söylenen bazı kadınlar, bu sesi duydukları nızcasırda larına fısıldarlar, bu sırda lardan bazıları nın ihaneti ise, sesin kulaktan kula a yayılmasına neden olur.

bu, ça ıran bir sestir, sözcüksüz, ama ça ıran! tıpkı hayvanlardaki gibi. renginden, tonlamasından ve biçiminden, ça rısı hemen anla ılan; puslu, parlak, nemli bir ses!

bu, tuhaf bir sestir, halka halka yakla an, kulak memesine konup bütün bedene yayılan bir kama maya neden olan ve bir girdap gibi duyanı usul usul, kar ı konulmaz bir ekilde kendine do ru çeken, tuhaf bir ses!

i te bu ses, ay'ın sesidir.

ay, ejder ayına kurban etmek üzere avlanırken bu sesi kullanır, avını kurban ederek kendini ve güne i korur, bu sesin etkisi onun bütünlü ünün, parlaklığının gücüne ve kurbanının yalnızlı ma ba lıdır.

teni inci üreten kadınların, üretmeyenlere göre daha yalnız olmadıkları, ama nedense kendilerini hep

7

rüzgâr

bozkırların ve tepelerin göz alabildi ine uzandı-
ı, eteklerine toprak ya da nar çiçe i damların küme-
lendi i, sonra fundalıkların, ormanların ba ladı ı ya
da kayaların, derin yarların denizle kucakla tı ı yer-
lere, gece, dolunayla birlikte inmi se, rüzgâr ve iir
aynı anda duyulur.

bu rüzgâr, ne kı gecelerinin karayeline, ne yaz
gecelerinin meltemine, ne de nemli lodosa, buzlu
poyraza, kum sarısı samyeline benzer, gölgelerle ı ık-
ların yer de i tirmesinden olu an bu rüzgâr, yeryüzü-
nün dokunu u en hafif, gri inci renkli tek rüzgârdır,
ve yeryüzünün en solgun, dokunaklı iirini ta ır, bu
rüzgârı ve iiri ancak, kalp solungaçları hayata sonu-
na kadar açık biri duyabilir, o zaman, duyan için her
ey susar, gökyüzü, su yüzü ve mızıkalar!., duyanın
kendi kalp sesi dı nda her ey.

iir, i te bu sesi bütün boyutlarıyla duyu tur, kal-
bin, kalbini dinlemesi, bazen, ba ka bir kalbin kalbi-
ni, kendi kalbi sanıp dinlemesi.

ilki dokunaklılı ını, kalbin mutlak yalnızlı ın-
dan, yalnızlı ın gölge kalkanından alır. öteki ise ezeli

yanılsamasından, yanılsama, gölge kalkanı parçalama
ve duyan, kalbini dolunay altında atarken bulmu tur,
kimileri bu rüzgârın, mutlak yalnızlı a dayana-
mayan kalbin, yanılsamaya tutuldu u sırada olu tu-
una inanırlar ya da yanılsamaya dayanamayıp mut-
lak yalnızlı ını kabul etti i sırada, ve bu rüzgâra eski-
lerin, *'bedir muzlim yeli'* dediklerini söylediler.

O

8

sessizlik

o, ancak dolunayla yüz yüze kalındı ında gelen, gümü e çalan gece rengi sessizli i bilir, bu sessizlik, zamanın içinde yer edinen sessizliklerden de ildir, bu, zamanı örten, yutan bir sessizliktir, bu sessizlik, ay'a yansıyan kendi derinli i, ordaki karanlıktır, bilir.

içindeki gece! sonsuzluktan sonsuzlu a akan ve kalp seslerinin bile ardında kalan... öyle ki, yalnız bir gökta ndan farksız!

orada ölümün, binlerce yıl bedensiz bir varlık gibi akı ını duyar.

içi ürperir, elerin bir soluk alır. ci erleri acır!

bu akı ın hayatı kanıtlayı ını duyar.

solu unu üfler ve bir tanrı gibi kendine can ve rirl

hayat uçucudur, nedensizdir, saçmadır, ona en ba lı ba ının inceli ini, kırılğanlı ını fark eder. gözlerine damla damla acı bir özsu ta ır bu ba , onu a latır.

o zaman gözlerinden dolunaya yansıyan, gümü e çalan gece renkli içinin karanlı ı akar gider, sessizlik bozulur, böylece zaman ve o kurtulurlar.

o, bunu bilir ve bu yüzden a layaca ı âna, hep bir e ilim gösterir, önce kalbinin sesini duyar, sonra yeryüzü cangıl cungul gürültüsüyle kulaklarına dolar; onu, etine kemi ine, cinsiyetine, huyuna suyuna, tutkularına, günlük ya amının o rengârenk ayrıntılarıyla bezenmi yerine geri getirir.

gözlerini silip balkondan içeri girer, "n'oldu bana?" der, "mevsim dönü üümü mü?., yorgunluk mu?.. yoksa a k mı?!.."

"bazen oluyor i te!" der.

sonra, kısacık bir an hatırlamaya çalı ır, yıllardır ya adı ı ve ya ayaca ı hayatının neresinde kalmı tır?!

ölçümsüz kısalıkta bir an hatırlamaya!..

9

çı lık

dolunaydan içi titreyerek ürken, ona bakamayan yalnız o de ildir yeryüzünde.

gecenin altı, izini belli etmez korku ta ıycılarıyla doludur, hepsinin korkusu farklı ipuçları ta ır, sessiz dillerinde, kendilerine.

onunki, gözlerinde i ne ucu gibi parlar, o, bunu gözlerinden içine do ru saplanan, basınçlı ince acıdan anlar, madeni olup da yakan tek acı budur, bu acı dondurucu olanla, yakıcı olanın örtü mesidir. içindeki çı lı ın patlayıp parçalarını kozmosa ve sonsuza savurmadan önceki halidir.

bu çı lık, bir rahimden çıkar gibidir, bu çı lık, yeryüzü bilincinin, unutulmu derin kuyularında yankılanır gibi dalga dalga ve pas rengidir.

o, dolunayın bu çı lı ı çekip alma gücünü sezer, çı lı ının ta ıdı ı zaman yükünü, keskinli ini, yön-süzlü ünü de sezer, onun asıl korkusu kendi çı lı ının patlamasından ölmektir, hayata bakı mını, hayatta duru unu ve hayat ba larını sa layan anlamların ve tutkuların kayna mının, bu çı lıkla, volkanik bir da m lavları gibi fı kırıp etini, ruhunu yaka yaka akıp gitmesinden ölmek! kalan bo luktan, yoksunluktan!

o, nedeni bu ki, ay ilk dördünden çıktı ı andan ba layarak, gözlerini yere çevirir, erkenden evine gi der, uyur. uyumadan önce perdeleri çeker, bütün ayna ve benzeri yansıtıcıları ters çevirir ya da üstlerini örter, her ihtimale kar ı gözlerine siyah, kalın bir bant takar, sonra tanrı'ya, ona yardımcı olması için yalvarır.

...ve ay, dolunay halinden kurtulup ikinci dördüne do ru yava yava küçülmeye ba layıncaya kadar, o, nefesini tutar gibi çı lı ını tutar.

0

10 masal

ay, bir varmı bir yokmu ! bir hilal, bir dördün, bir dolunaymı ! geceler gece, yıldızlar yıldız; ana tanrıça henüz gözde iken, yeryüzünün ormanlık ve kayalık tepelerinden birinde, ayın sanki hemen altında küçük bir han varmı , dar bir toprak yolun geçti i bu yerin adı aylı tepe'ymi .

bu yol, tepenin ulaşımı zor iki tarafını birbirine bağlar . gelip geçenlerin mola verip atlarını dinlendirdikleri; su, ayran ya da arap içip karınlarını doyurdukları; yol yorgunu, bazen de hayat yorgunu oldukları gecelerde ya da dolunay gecelerinde yatıya kaldıkları bu hanın adı da, aylı han'mı .

yol yorgunu olanlar ertesi gün afakla birlikte yola koyulurlarken, hayat yorgunu olanlar ak ama do ru uyanır; yıkanır, taranır, ku anır; birer kadeh araptan sonra, alacakaranlıkta aylı han'ın arkasındaki patikaya yönelirlermi . çünkü buraya gelenlerin tapınak yolu diye andıkları bu patika, sık çalılırlar arasından, hanın biraz daha yukarısında, ana tanrıça'nın kayalara yaslanmış tapınağına ulaşır .

kybele, birkaç küçük basamağın üstünde, üçgen tapınak çatısının altında, her iki yanında aslanları ve

gözüne tırmanmış attis'le birlikte onları karıştırmı , karanlık çöktükçe ay yükselir, gelir kybele'nin başı üstündeki yerini alır . kybele'nin başı, burun direği, elmacık kemikleri, gözkapakları, omuzları, memelerinin ve göbeğinin üstü, dizleri ayla yıkanırken; cinselliği, tapınmaya gelenleri, karanlıkta çukurla anma arasına çağırır .

onlar hayatları için bereket ve doğurganlık dileyerek kendilerini tanrıçalarının çağısına bırakır; onun aylanmış yuvarlak tepelerini, karanlık çukurlarını okurlar . aslanlarının beyaz yalın yelelerine, kybele'ye dayanmış ayaklarına, gergin karınlarına, kalkık organlarına dokunurlar . böylece kybele'den onlara bereket ve doğurganlık; ya ama co kusu ve gücü geçermi .

aylı tepe'de doğurganlık için, dolunay gecelerinde tapındıktan sonra sevi mek, kybele'yle sevi mek gibiyim , aylar sonra o gecedeki doğum çocuklar, kendilerine konan ay han, ay tepe, ay ışım, ay sun, ay sesi, ay tan, ay ten, ay izi gibi adlarla yeryüzüne yayılırlar .

kybele'nin çocukları... ay'ın çocukları... gebe ay! dolunay! i te, onun çocukları!..

bazen de, gebe yolcuları aniden erken doğum sancıları tutar . zorunlu molalarla aylı han'da doğan bu çocukların da hayatta kalabilenlerine, kybele'nin mucizesi gözüyle bakılır ve fer ay, kor ay, can ay, son ay, kut ay, mut ay, göz ay gibi adlar verir .

aylı adlar yayıldıkça ve duyuldukça, aylı han'ı ziyaret edenler de çoğalmış , hatta bereketli soylar için burada evlenenler bile çıkmış , zamanla burada doğum

yapmak kybele'nin arzusu olarak bilinen bir ey olmu ve töre haline gelmi .

i te yine böyle dü ünlerden birinin öncesiyimi . kadın, kybele'nin bereketli soyundanmı . adı ayseli. erkekse bir yolculuk molasında do mu bir genç. erke ve zor bir do ummu . anne çok kan kaybetmi , her ikisi için de ölüm olabilirmi , ama kybele onları görmü , anne ve o lu ya amı lar, o lanın adını da kanay koymu lar.

bu dü ünün di erlerinden farkı gizlili i ve sadeli iymi . üç be dost dı nda pek kimse yokmu , hazırlıklar bittikten sonra, her ikisi de dolunayın yükselmesini aylı han'ın bahçesinde arap içerek beklemler, gözlerini birbirlerinin, güz ak amının gölgelerinde eriyen yüzlerinden alamıyorlar, bu gecenin belleklerine silinmemecesine yerle mesini tutkuyla istiyorlarmı .

bekledikleri an gelince, tapınak yolu'nu tutup kybele'nin basamaklarına diz koymu lar, kybele'nin bükülü ve aylanmı bedeninin iri yuvarlakları, karanlık üçgeni onları ça ırmı , ellerini ona uzatırlarken, heyecandan öleceklerini sanıp birbirlerine bakmı lar, tenleri dalga dalga ısınmı , o kadar ısınmı ki, birdenbire kanay, bu ısının kybele'nin yanında beliren bir gölgeden geldi ini anlamı , sanki tanıdık bir gölgeymi bu.

ayseli, ayıldı ı zaman yanındakilere öyle söylemi :

"olamaz! dedi, olamaz! haykırıyor, kendini, sa a sola atıyordu, bir ey arıyor gibiydi, sonra yerden bir ta aldı nı gördüm, bir eli önündeydi, sonrası kan ve çı lık, bayılmı m, ba ka bir ey hatırlamıyorum."

kanay, gördü ü her kim ise çıldırmı ve kendini hadım etmi , bu olay kulaktan kula a yayılmı , yayılırken türlü yorumlarla söyleneceye dönü mü , gölgenin, kanay'ın sevgilisi oldu unu söyleyenler çıkmı , kimileri ise annesi oldu unu öne sürmü ler, kadın, ölümüne do urdu u o lundan ayrılmayı kabullene memi . hatta ona ad koyarken bir kehanette bulundu unu seziyormu ama kaderine direnmemi .

daha da ileri gidip kadının, o luna a kla ba lı oldu unu savunanlar bile çıkmı , bu söylenti de kadının, kybele'ye, onun konumuna göz koyarak ihanet etti i dü üncesine yol açmı , pek iyi gözle bakılmayan bazı kadınlar ise, bu kadının, kybele tarafından, kendi söylencesine hayat vermek üzere seçilmi oldu unu öne sürmü ler, kanay'ın kanı topra a karı ıp tek bir kadın yerine, bütün do aya bereket verecekmi !

bütün bunlar ayrılıklara, çatı malara neden olmu , bu çatı maların en sıcak ve kanlıları da aylı han'da gerçekleşmi .

bir süre sonra hana gelip giden azalmı ve sonunda han, hiç i yapamaz hale gelip kapanmı , tepenin iki tarafını birbirine ba layan yeni yol, tepenin daha a a ısma, daha geli mi ve geni bir yol olarak yapılmı , çevresinde de evler, dükkânlar, pazarlar kurulmu , ve giderek iki taraf birbirine kavumu .

bir gün birileri i inden, gücünden zaman ayırıp aylı tepe'ye tırmanır, aylı han'a çıkacak olursa, hanın ta gövdesinden bin bir çe it ot ve yabani çiçek fi kirdı nı görecek.

bin bir çe it ot, yabani çiçek ve böce in sesini, bütün bu kalabalık ıssız a sinmi zamanın, tanrıça

ların ve tanrıların izini içinde duyacak, küçücük oldu u ve kabule ula tı ı o yere, bir an de iverecek. o uçucu yere! aradı ı, buldu u, ihanet etti i, yitirdi il.,

tapınak yolu'nu ise hemen bulmak mümkün olmayacak, ama kybele aslanları ve attis'le, hükmetti i do anın ku atması altında bekliyor, ay, her otuz günde bir kayboluyorsa da, her otuz günde bir kybele'nin ba mın üstündeki yerini alıp onu kı kırtmaya devam ediyor.

O

11

tutku

ay'in, o en çekimli günlerinde ruh, bu büyüye kapılıp yumu ak kabu onun gözeneklerinden yüzeyine sızar ve bir sis gibi yayılıp onu sarar.

tenin, o günlerdeki o puslu pırlıtsı, pırlıtının dalgalanı ı bu yüzdendir, bakı ların, seslerin, dokunu ların ve kokuların hepsi, tenden önce ruha de er, titrekli i, çarılara hemen kapılıp gidi i, bir üfleyi te da ılıp havaya, suya karı ması da bu yüzdendir.

ten, kendi çekimini hep uyanık tutup ruhunu hep yeniden, yeniden toparlamaya, dolunayın gelgitlerinde yitirmemeye çalı ır, bu mücadelede ruh, dolunaya dönüktür, bir pervane gibi ı ı m çekimine teslimdir, savunmasızdır, bu, onun bütün ba larını terk etme ve kendi öyküsünü yazma tutkusunun, cesaretinin hayata geçi i; ya ama ve ölüme olan arzusunun ba atlı ıdır.

ay da, ten de, ruh da, sanki varolu a dair son kozlarını oynarlar, ay, büyüsunün ve kı kırtıcılı mın; ruh, ba kaldırısının ve sarho lu onun; ten, hayatta kalma arzusunun sınırlarını zorlarlar, bu kozlar birbirine yakın güçlerdeyse, i te o zaman, belki de haya

tın en büyüleyici oyunu soluk alıp vermeye ba lar, bu oyunun adı a k'tır.

a k, ya ama sevincinin tepelerinde oynanır, gece- nin fısıltılarıyla, izlerle, dü lerle, rüzgârla, kokularla, yaldızlı sularla; yani girdabına kapılıp giden her eyle birlikte.

soyu, ta ba langıçtan önce ve hâlâ var olan gecele- re uzanan; onun zifirini, tuzaklarını genlerinde ta ı- yan eros, trajedilerini ço u zaman bu üçlü oyunun üstüne kurar, okuyla dengeyi bozar, oyuna, ba ka bir öznenin oyun dı ı a ırlı ını ve acısını bah eder, e er ten, son kozunu iyi oynayamaz, ruhunu bu a ırlık- tan, acının parçalay ından koruyamazsa, oyunun rengi ve ritmi bozulur, oyun, ansızın oyun olmaktan çıkıp simsiyah bir tutkuya dönü ür.

oyunları, simsiyah bir tutkuya dönü en bu ruh- lar öyle peri an olur, öyle da ılırlar ki, ço u zaman yumu ak kabuklarına dönemezler, o zaman, ruhunu yitiren tenler de, ya ölür ya da ölünceye kadar kuze- ye bakan yosun renkli dü ler görür; uyurgezerler gibi çatı kenarlarında, yüksek duvarlarda, köprü parmak- lıklarında ve uçurum kenarlarında dola ıp dururlar.

ay'sa, kendi halinden haline akı ını tekdüze sür- dürür.

O

ayna

kadın, gecenin ortasında gözlerini belli belirsiz bir ürpertiyle açtı nda, yattığı odanın duvarlarında düzensiz devinimlerle dola an, küçük, parlak yuvarla ı gördü, bir an, hâlâ uykusunun kollarında ona baktı, bakı ı, yuvarla a, anlamını hatırlayıp verdi in- de, yüzüne tül uçuculu unda, bilen, pembe bir tebes- süm yayıldı, kalktı, karanlıkla barı ık, yata ının yanı- i ba ındaki komodinin üstünden yuvarlak venüs ayna- sını aldı. pencerenin önüne gidip bakı larıyla karanlı- ı taradı.

erkek, bahçenin kuytularında bir yerde olmalıy- dı, gökyüzü, a aç dallarıyla bölünmü , maviye bakan siyahında ve bulutsuzdu, bahçe ise her zamanki de- rin, koyu karanlı ına gömülü, kadın, bu koyu karanlı ın içindeki yanıp sönen parlamayı hemen fark etti. kendi aynasıyla, bu kayna ın ı ıklarını yakalamayı flarzuladı.

ayna yansıması a açların dallarında, yaprakların- da, yerde otların ve topra ın üstünde, çalılıklarda, bahçe iskemlelerinin demir dantellerinde dola tı, dal- galara yansıyan ay izdü ümü gibi ekilden sekile gire- rek, ı ık kayna ının ı ıklarıyla örtü meye çalı tı.

ı ık kayna ı ise durmadan deviniyor; yuvarlak yansıması odanın duvarlarında kadının bakı larını pe- inden ko turtuyor, uçup tavana yansıyor, bir e ya- nın anla ılmaz bir parçasında kırılıp da ılıyor, sonra yere dü üp kayboluyordu, sonra yine beklenmedik bir ekilde ortaya çıkıp kadının yüzüne yansıyor, gözlerini alıyordu, o zaman kadın, aynasını oradan oraya savurup izini kaybettiriyor, karanlıkta titreye- rek özlenmeyi bekliyordu.

çok açtı ki, aynaların aralarında kadınla erke- in birbirleri için ke fettikleri sessiz bir dil vardı, on- ların suskunluklarıyla ve birbirlerine, dü kurma sü- resi uzaklıkta olmalarıyla güçlenen, sanki simden bir yola dönü en...

bu, ayna tutmanın dolunay diliydi! bu dili ya a- mayı en güzel, kabuklarından henüz yeni çıkmaya ba lamı kadın ve erkekler bilirlerdi.

kimi ya lılar ise, zamansızlı ın o çılgın noktasına ula tıkları için, kendilerini geri dönülmez günlerde sanır, gece yarıları ellerinde aynalar, aynalarında ay- lar; ya pencere önlerinde, ya bahçe kuytuluklarında dolanır dururlardı.

O

13

dü

dü çü, sabaha kar ı tuhaf bir duygunun sarho lu uyla uyanır, komodinin üstündeki küçük abajuru yakar. ı ık sarı sarı, dü defterinin çiçek desenli kabı- na dökülür, sonra alı kın oldu u bir tela la, babasın- dan kalma sabit kalemi bulur:

bir mekân! küçük bir oda kadar! e yasız, bombo ! sanki duvar diplerine tozlar birikmi ve duvarlara da- yanmı bazı karaltılar var. ama öylesine karaltılar, her ey ola an sanki!..

dü ler gelincikler gibidir, uyanır uyanmaz solma- ya ba larlar, içlerinde saklı gizler de kelebekler gibi rengârenk ama uçucudur, o, bunu çok iyi bilir.

...ben yerde yüzükoyun yatıyorum, kollarım bede- nimin iki yanında uzanıyor, onları yüzgeç gibi hafif ha- fif dalgalandırıyorum ve içimden diyorum ki...

hemen dile dökülmezlerse unutulup giderler ve geriye yalnızca o gerçekdı ı, sersemletici etkileri ka- lır.

..."bunun tek ko ulu kendini çok gev ek tutmak, dü ece inden, duvarlara çarpaca ndan korkmamak." a ır a ır, derin derin soluk alıp veriyorum, bu beni gev- etiyor. ...

dü çü dü lerini anlatmaktansa yazmayı seçer.

...solu umla uçu an tozlar yüzüme konuyorlar, burnuma kaçıyorlar...—

belki söz, dü le daha uyumludur, çünkü her ikisi de fısıltıdır.

...gözlerimi kapıyorum, bedenimin yumu adı ını, yayılır gibi oldu unu hissediyorum...

ama o, uyumdan çok, kar ıtlıkların zenginli inden ve gücünden yanadır.

...ellerimin yüzgeç hareketi sürüyor, tozlar havalanıyorlar, bulut gibi!—

ona göre hem yazının o büyüye benzer harfleri ve kelimeleri dü lere çok yakı ır,

—...ve yerden yükselmeye ba lıyorum, sanki suda bir balı ım...—

...hem de yazarak, bir tanrı gibi onlara hüküm sürecekleri sayfalar ve belirsiz bir zaman verme olur.

—...akıyorum!havada akıyorum!..—

dü çünün dü lerini okudu u zamanlar vardır.

...çok hafifim!., sanki içimden de bir eyler akıyor... sanki karnıma do ru, bir eyler!..—

aralarındaki gizli ba lan, ortak sembolleri, bir müzik gibi ritim tutturmu imgeleri ke fetmeye...

...duvarlara... tavana... yere do ru, havada yüzüyorum...

...anlamalarını çözmeye çalı tı ı,

tam çarpaca ım an, yine bir balık gibi... tülümsü hareketlerle yönümü de i tiriveriyorum...

...ke fetti i her ey,

—inanılmaz ho bir duygu! inanılmaz!..

...onun, uyurken bilmedi i bir dille kendini ele veri idir.

...sonra birdenbire tavadaki ampul ı ıldayarak dü meye ba lıyor, a ır a ır dü üyor. yÖ7iümü ona do ru de i tirip tutmak istiyorum, yoksa yere çarpıp parçalanacak!..—

bu dilin sırrını çözmekse, neredeyse bir yabancı nınkini çözmek kadar zor,

...ama ampul yemden yükselip tavana yakın bir hizada duruyor, a ırıyor um...

...ve heyecan vericidir.

... sular yükselmi , diyorum, meddücezır bu!..

O

kadın bir gece sinesinde bir a ırlık ve yüzünde sini büyüklü ünde bir ay'ın beyaz solu uyla uyandı.

her gece karanlık göklerde bir hayal gibi dola ıp durdu u söylenen o güzel selene, ona, upuzun yeleleri hızdan uçu an bir atın çekti i, gümü tekerlekli arabasını ödünç vermeye gelmi ti, gökyüzünde de il, ama yalnızca yeryüzü sularında üç gün dola abilecekti ve bundan kimseye söz etmeyecekti.

o gece, araba kadını pe inde yaldızsı izler bırakarak babasına götürdü, babasının gözleri su rengiydi, ondan, toprak dolu, kiremit rengi bir saksısı oldu. babasına, *"bu saksıda hiç çiçek olmamasının özel bir anlamı mı var?"* diye sordu, babası, ona *"güzelkızım,"* dedi, *"bu saksıda çiçek yok ama kökler var. ipincecik kıl callarıyla topra mın derinliklerine yayılmı , içindeki suyu ve havayı emen!., onları eksik etmezsen bir gün mutlaka çiçek verir!"*

kadın gün do madan babasıyla vedala ıp dönmek üzere yola koyuldu.

ikinci gece, araba kadını hiç tanımadı ı ama görür görmez, onun olmak istedi i bir yabancıya götürdü, yabancıнын kelebek dokunu lu, güçlü elleri vardı, ondan gelincik rengi dü leri ve gözya ları oldu. bu dü lerin ve gözya larının gelincik rengi olmasının özel bir anlamı olup olmadı ını sordu unda, artık yabancı olmayan yabancı *" elbette hayatım!."* dedi,

"bilirsin, gelincikler hassas ve ömürsüzdürler, ama renklerinin bıraktı ı iz, onların ruhunu sonsuza kadar unutulmaz kılar."

kadın, yabancıнын yanından tan a arana de in ayrılmayı bir türlü ba aramadı.

üçüncü ve son gece, araba onu o luna götürdü, kadın, o lunun çılgın, uzak ve kendisinin pastel renkleriyle puslanmı dü leriyle kar ıla tı, ondan, yakıcı bir özlem sahibi oldu. ama ona, bu özlem neden bu denli yakıcı, diye sormadı, bunu sitem sanabilir, kırılıp öfkelenebilirdi, yanında çok kalmadan, gece yarısı arabasını karanlıklara sürdü.

artık biliyordu ki özlemlerinin sonu yok! o luna duydu ununsa hiç! bütün yalnız gecelerden kalan ve akıp giden hayata dair özlemleri, sonunda hep onun kinin içine birikip durmu , acıla mı . yakar!

kadın sırlarına ihanet etmedi, selene de, sık sık o göksel arabasıyla, gökyüzünün karanlık sularında ona görünmeyi sürdürdü, hatta bir seferinde, arabasının pe inde kar beyazlı ında bir öküz sürüsü vardı, ola anüstüydü!

15

bakı lar

öyle zamanlar olur ki, onlar birbirlerine yönelik bakı larının ansızın sanki bir kav a a gelip çatallandı nı hissederler, bu ayrık s zamanlar, dolunay zaman larının bo bulunulan anlarıdır, her eyin karanlıkta sanki bir sarkaç gibi asılı kaldı ı, salındı ı. ürperirler!

bu ürperti, enselerinden ba layıp omurgaları bo yunca sürer, kuyruksokumlarmdan milyonlarca yıl öncesinin avcı pigmelerine kadar akıp gider, sonra ye niden ba lar!

a kın ve ürkek kar ılıklı dururlar, bakı ları, gi derek irislerinin titrek edimini a ıp onun çok ötesin de, derinlerde bir yerde unutulmu , yitirilm i ya da gizlenmi olasılıkları arar ve hatırlatır gibidir.

hatırlanan, bir deniz feneri gibi sürekli yanıp sö nerek, kendisine ula an yollan aydınlatır, dalgaları, kayaları, dalgakıranları i aret eder. hayal meyal seçile ni arzulatır. bildik renkleri, tatları, kokuları, biçimle ri karı tırmayı, da ıtmayı; altındakileri bulup çıkar mayı, onlara dokunmayı!..

o zaman, kasları se irir! sanki bizon resimlerine sinmi çok eski bir ruh, uykusunda sayıklamaktadır.

○

16

sis

o sabah uyandı nda, açık perdelerden odaya do lan tuhaf buz rengi aydınlı nın nedenini, camlara daha yakla ırken sezdi, sabaha kar ı kenti sis örtmü tü.

sis denizden geliyordu, denizi doldurmu a ır a ır ta ıyordu, a a ıdaki yolu ve evlerin gövdelerini sarmı , yandaki merdivenli sokakta yükselip ta basa makları yutmaya ve evin bahçesini doldurmaya ba lamı tı.

ev denize yakın, deniz seviyesinden epey yukarı daydı, a a ıya bir uçuruma bakar gibi baktı, evin önündeki a acın, tamamının, soluk bir gölgeye dö nü mesini büyülenerek izledi, i te imdi pencereden görünen her ey, sanki anıya dönü mü tü, hüzünlen di.

sis ve hüzün onu, yıllar önceki bir ba ka günün siste yutulmu gecesine götürdü, beyaz bir geceye, artık, zamanın sislerine de bürünmü olan!., gözlerini yumup içine baktı.

hatırlıyordu, o gün, sis ak amla birlikte çökmü - tü, küçük bir gruptular, bir durakta bulu up kentin varo larından birine do ru otobüsle yola çıkmı lardı.

o, hiç geçmedi i, giderek beyaz bir karanlı ın soldurdu u bu bakımsız, e ri bü rü yollarda heyecan içindedeydi, grupta, bir da ın adını ta ıyan bir genç vardı, bu kısa yolculuk, sanki ikisinin belli belirsiz yolculu u gibi gelmi ti ona.

birbirlerine hep yakın, duruyorlardı, birbirlerinin gözlerine, orada kendilerinden bir iz görmek ister gibi bakıyorlardı, birbirlerine, kendi öykülerini anlatmak ister gibi de iyorlardı. aralarında sezinlemekten ürperdikleri, vazgeçemedikleri bir ey vardı.

geldikleri ev, da adı ta ıyan gencin arkadaş larından birinin eviydi, bütün geceyi, evin duvarları kitaplık kaplı en geni odasında, ekose örtülü bir masanın çevresinde, dip dibe oturup sohbetle geçirmi leri, bir eyler yemi , kırmızı arap içmi leri.

da adı ta ıyan genç, ritsos'tan dizeler okumu tu:
"*...onlar uyuduklarında, on iki yıldız dü er bo cep-
lerinden.*"

sesi gür ve etkileyiciydi, çok ona has bir sest i! i te imdi de kulaklarına doluyordu:

*"...onlar öldüklerinde, onların bayrakları ve davul-
larıyla yoku u turmanır bayat."*

sonra türküler söylemi leri, söylerken birbirlerine bakmı lardı, da adı ta ıyan genç, onun ince bileklerini tutarak, unutamadı ı zeytin karası gözleri olan sevgilisinden söz etmi ti, dinledi i bu öyküyle, nabzına, gencin ba parma ından kalp atı ları karı mı tı.

sabaha kar ı, bahçenin nemli serinli ine çıkılmı tı, siste bir masal ehrine dönü en çevreyi seyretmeye, da adı ta ıyan genç, ceketini, titredi ini fark edip onun omuzlarına koymu tu, o, bunu gizli bir dile gelin anlatımı gibi ya amı , onun kokularına sannmı

ti. içlerinden biri, o gün dolunay oldu unu söylemi ti, hep birlikte, kayıp dolunay geceleri üstüne akalar yapıp, gülü üp susmu lardı.

susunlukları öyle uzun ve dü ünceli bir hal almı tı ki, artık yatma zamanının gelmi oldu una karar verilmi ti, bir odadan durulmu yatak ve yorganlar getirilip yayılmı , herkes bir kö eye yerle meye ba lamı tı.

ne zamandı tam hatırlayamıyordu; belki de onun yattı ı odaya bir ey vermek için girmi ti, bir örtü ya da battaniye, o zaman da adı ta ıyan genç, yine onun bile ini tutup bazı eylerin hayatta bir kez yaanabilece ini, kendisinin bu ansı yıllar önce kaçırdım söylemi ti, sonra "*beni anlıyorsun!..eminim!*" diye sürdürmü tü, öylece, bir süre göz göze kalmı lardı, bile i hâlâ onun ellerinde.

bileklerine baktı, bir iz aradı.

o zaman, onu anladı mını sannmı tı, anladı ının ne oldu unu, hiçbir zaman bütün bir cümle halinde kendine yüksek sesle söylememi ti, ama öyle sannmı tı.

imdi o geceyi dü ünürken, onu o zamanlar hiç anlamamı oldu unu fark ediyordu, hatta kendisinin de, belki tıpkı onun gibi, hayatta bir kez yaanabilecek eylerden birini, o zamanlar kaçırmı oldu unu...

günler sonra, ans bir kez daha onları bir dost ortamında bir araya getirmi ti, o gece dolunay da yoktu, sis de!., gece, günler önceki gecenin devamı olacak denli aynı duygularla ve ya antı parçalarıyla bezeliydi, korkularından, kendi istencine hâlâ hükmeden geçmi e ait ba lılı ından kurtulmak için fazla içip sarho oldu unu, a ladı mını hayal meyal hatırlıyordu.

da adlı gencin onu sarı mını, biraz açılıns diye balkona çıkarı mını, eli omzunda ta ta oturu larını, ona ne anlattıysa gözya larına gülü lerinin karı tı mını... o an hiç bitmesin, o hep yanında kalsın istemi ti, kalmı tı da!..

gözlerini bir odada açtı nda, salondan hâlâ konu malar, mırıldanılan türküler ve sarı bir ık geliyordu, da adı ta ıyan genç yanındaydı, onun kısa çoraplarını çıkarıyordu, bütün bedenini, ayaklarından ba layan bir sıcaklık sarmı tı, imdi de bu sıcaklı m içinde eriyip gitmek istiyordu, yüzü yüzüne yakla mı , onun kollarının bedenini kavrayıp do rulttu unu, saçlarının ve soluklarının birbirlerine karı tıklarını hissetmi ti.

sonra nasıl olduysa, bütün ruhunu bir a kınlık kaplamı tı, ona direniyordu, a kınlı ı, kendini ona bırakmayı denemi olmasından mıydı, yoksa direniyor olmasından mı, bunu hiçbir zaman çözemeyecekti, da adı ta ıyan genç bu de i ime inanmamı tı, bu» direni e, kendisinin böylesi yanılmı olabilece i ne.

bir süre kar ılıklı çabalamı lardı, sonra ona, "gözlerime bak!" demi ti, "hiç çekmeden gözlerimin ta içine bak, yanıldı nla inandır beni!"

yine bileklerini tutmu tu, öylece göz göze kalmı lardı, hiç kırpmadan! soluk solu a ve titreyerek!

o gece, biraz daha öyle kalırlarsa, bir uçuruma yuvarlanı r gibi onun ülkesine yuvarlanaca mını sanmı tı, onun acı dolu, acıtacak olan ülkesine!., da adı ta ıyan genç sonunda inanmı , onu yalnız bırakmı ve sabah henüz herkes uyurken evden ayrılmı tı.

imdi, o gün için de yanıldı mını dü ünüyordu, genç adam, yalnızca onun inandırma arzusuna ve çabasına saygı göstermi ti, o kadar!., onun sislerden se beplenmeyecek kadar tutkulu ve gururlu bir ruhu vardı, ona dair kısa öyküsüne, ilk kez böyle büsbütün ve yılların ardından baktı ı u an, bunu açıkça görebiliyordu.

"ben yalnızca acılardan kaçmak istedim, ondan değil!" diye, kendine itiraf etti, *"ama kaçamadım, imdi de, o zamana dair bir bo lu un sahibiyim i te! herkes yalnız kendi yerini doldurabiliyor."*

o an direnmezse, olabilecek her ey ruhuna i leyecek, onun kendine ve geçmi e bakı mını de i tirecek, her eyi yeniden de i en ruhuna göre biçimlendirmeye yöneltecekti, yeni acılardan kaçma duygusu, henüz bitmemi bir sevda öyküsünde bulup ço alttı ı anlamları bozma korkusu ruhunu hızla ele geçirmi ti, ve onu eski sevgilisinin görüntüsüyle sarmı tı.

korku da, korkuyu do uran belli belirsiz sezinlemeler de tıpkı sis gibiydi, tıpkı o gece sisin, büsbütün ve parlak bir ay'ı örttü ü gibi; onun da içindeki arzuları ve yeni bir sevdaya, bu sevdayla gelecek bir benli e ve hayata çıkabilecek yolları örtmü oldu unu dü ündü, yoksa o kadar uzun süre onun gözlerine, yakın ve yabancı bir sevdanın uçurumuna yuvarlanmadan, onun yabancı menek elerine dokunmadan bakmaya nasıl dayanabilirdi ki?

bir da adı ta ıyan bu gençle, yıllar sonra bir kez daha kar ıla mını lardı, onun, çalı mak için gitti i uzak bir ehirden döndü ünü duyduktan kısa bir süre sonra, evine gitmek için bindi i arabanın dolmasını bekliyordu, tanıdık bir ses arabanın gitti i yeri sormu tu, yanıtlarken, ba mını sestem yana çevirdi inde yüz yü

zeydiler. kısa bir andı. gencin hemen yanında bir kadın silueti fark etmi , bakamamı tı. birlikte, onun arkasındaki koltu a oturmular, hiç konu mamı lardı.

yol boyu, ku kudan ku kuya dü mü tü, ta ki genç, oföre ödeme yapmak için kolunu uzatıp konu uncaya kadar, onun sesiydi! oydu! sonra, onun kendisini tanıyıp tanımadı ını dü ün mü tü, hiçbir ipucu vermemi ti çünkü, belki, o da aynı eyi kendisinden bekle mi ti.

i te bu yo unluktayken, birdenbire aynı durakta inme ihtimallerini hatırlamı , tela lanmı tı. o semtte onun akrabaları vardı, biliyordu, aynı yolu bir süre yürümeleri gerekecekti, birer yabancı gibi!

tela mını ate sarmı tı, dura a yakla ıyorlardı, bir yol bulmalıydı, aklına birdenbire bir durak önce inmek gelmi ti, ke fetti i bu dü ün ceyle rahatlamı tı, oföre ba mını çevirmek üzereyken, da adlı gencin sesi onu durdurmu tu:

"biz kö ede inelim!"

içinden günlerce, dura a gelip indi inde, onların uzaktan a ır a ır yürüyerek yakla ı ları geçmi ti, anlamını bozmaya kıyamamı oldu u eski sevda öyküsünü, kaldı ı yerden tutup törenle sürdürürken bile!., giderek ritmi dü üp solana de in!

bütün bunlar ta o zaman içinde bir yazgı duygusu yaratmı tı, u an da, camdan uçuruma bakar gibi sisin buzlu beyazlı ma bakarken; o gece, akasını yapıp güldükleri kayıp dolunayların ve sisin, bu yazgının karakteri oldu unu dü ünüyor, bir de, da adı taayan gencin elleriyle, kendi bileklerinin!..

O

17

ay hali

o yıl, karmen renkli yıldızların tomurcuklarının çatladı ı günlerden birinde; karanlıkla birlikte kar ı tepelerin ardından, ay, kalaylı bir tepsi gibi yükseldi- inde, onun da yumurtalıkları çatladı ve ikinci kanı yeryüzüne damladı.

ilk kanı yıllar önce göbek kordonu kesildi inde damlamı tı. onun, bunu hatırlaması olanaksızdı, bunu ona annesi, bir gün sandıktan i lemeli tülbent ve ilaçlı sarı tozlar içinde kurutulmu göbek kordonunu gösterdi inde anlatmı tı, bu tuhaf, kıvrılıp yassılmı eye bakmı , dokunup sertli ini hissetmi , her ey ona, kendisinin, aslında bir masalın parçası oldu u duygusunu vermi ti.

ama ilk kan, yalnız onun kanı de ildi, bu, annesiyle ortak kanları sayılırdı, yeryüzüne damlayan bu ikinci damla ise, yalnızca onun kanıydı, bu damlayı gördü, kıpkırmızı ve gerçektir, bu onu korkutmadı, çünkü annesi, kızının bedeninin kabarmaya ba ladı ını henüz kı sona ermeden fark etmi , ona, yakında bedeninde olacak de i iklikleri, karlı bir gece, oca mın korları kar ısında, ba ba a kaldıklarında anlatmı tı.

sesi, ona çocukken masal anlattı ı günlerdekin den biraz daha alçak tonda, biraz daha ciddi, annesini uykulu, sıcağın ve anlatılanlardan pembe mi bir gülümsemeyle dinlemi , onun fısıldayan dudaklarından gözlerini alamamı tı, sonra gözkapakları sözcüklerin üstüne kapanıvermi , uyuyakalmı tı.

dü ünde, annesi anlatmayı aynı yumu aklıkta sürdürmü ve demi ti ki:

"üçüncü damla ilk erke inle senin sayılır, dördüncü damla ise tıpkı senin ilk damlan gibi seninle çocu unun, bu gelecek olan ise yalnız sana ait ve o senden yillarca damlayacak! bu, senin hayatından, hâlâ bir ba ka hayat do abilir anlamına gelir, yani çok güzel bir anlamı var."

o geceyi hatırladı ında, bu gerçek damlaya da biraz dü karı tı ve o, yine bir masalın parçası oldu unu hissetti, masal, kırmızıdan çok, sanki sarımtırak ve parlaktı, biraz da yuvarlak!

O

18

ay hastalı ı

onların yürekleri bazen yok gibidir, öyle zamanlarda, tıpkı midyeler gibi kabuklarında sessiz sedasız bir sızı olarak ya arlar, fark edilmezler bile! fark edilmeyi sanki onların iç huzurudur, kumlarda sarı, ormanlarda ye il, toprakta toprak rengi, suda su!

ne zaman ki ay, kesilmi sedef bir tırnak gibi geceye dü er, onların da yüreklen ergen öncesi bir hilal gibi gö üs kafeslerinde belirir, ay büyür, yürekleri büyür, ne zaman ki ay dolunay olur, onların da içlerinde sanki huzursuz at sürüleri yeri dövmeye ba lar, toz tutur, varlıkları kama ır, dayanılmaz olur.

i te o zaman onlar, yanı ba larında, içlerinde kaybolmak istedikleri bir ten varsa, fazla savrulmadan oraya bir unutu ve unutulmuş gibi akarlar, ama yalnız larsa, her eyi kıyamet gibi hatırlar, korkar ve arzular; her eyin nedeni ve hükmü olmak ister, gökyüzünde kızıl küller gibi uçu urlar.

...sanki, yarasa gecenin gözleri olmak!., bütün dü lere gizlice girip çıkan, gizemli izler bırakarak kaybolup çıldırır ve çıldırır!

zifiri karanlı ın gümü nefesi... kayan yıldızları...
ça layanlar ve köpükten do an tanrıça kadar di i!

mevsimden mevsime dönüp dursun isterler ruh-
larının; fırtınaya, beyaza, çiçe e ve buhara!..

çatıda rüzgârgülü olmak, a açta rüzgâr çanı... ku-
laklarında, rüzgârla u uldayan özlemi olmak birileri-
nin, önlerindeki camlarda ya murdan ekiller! sonra
ötekilerin, sonra herkesin camında, sırda gibi sır ver-
meyen!

onlara ölünceye dek, öpmek üzere sarılınsın is-
terler, zaman solu unu tutup ahdamarında mor kalp
atı larıyla aksın aralarından.

upuzak beklentisi olmak isterler birilerinin, rüz-
gârlı bayır'ın, altında uçurumlar açan kanatları!

gerekirse bo a solu u, aslan yelesi, kartal gagası!
sonra iir olmak, arkı olmak! masal, efsane, ef-
sun!

hatta eflatun tenlerinden dü ler damlatarak, ef-
sunlamak isterler ölümü, e sin diye boynunu tanrı!

O

19

uykusuzluk

o, bazı geceler uykusu çalınan ki ilerden biridir,
zayıf, soluk benizli, gündüzleri gözlerinde sudan bir
perdeyle mahmur dola an; durmadan oturacak,
önünde dirseklerini dayayacak bir yer arayanlardan
biri!

öyle gecelerden o kadar birikmi uykusuzlu u
olur ki, günlerce çevresinde olup bitenleri algılamak-
ta güçlük çeker, sesler kula ına hep uzaktan gelir, bu
seslere hep bir kubbenin çınlaması e lik eder. sonra
yava yava çınlama susar, sesler yakınlı ır, olup bi-
tenler anla ılır olur. dü lere yatırılan gecelere kavu u-
lur.

bir gece ansızın, nasıl olursa olur, üst üste ya adı-
ı bazı rastlantılar arasında bir ba kuruverir. bütün
o uykusuz gecelerin, ayak sürüyerek dola maların so-
nunda hep bir balkon kapısı, hep sarma ık dolalı par-
maklıklar; hep arkalarında sarı, beyaz ya da mavi bir
ay durdu unu fark eder.

i te hırsız onlardır! odur: dolunay!

o geceye dek bunu fark etmemi olu una a ırır,
ikâyetçi olmaz, gülümser, dolunay o kadar güzeldir
ki!

o kadar güzeldir ki, onu bırakıp uyumak, sanki
do rusu, biraz haksızlık olacak gibidir, ve güzel olan
her ey gibi dolunayın da, aldı indan fazlasını kendi-
sine esinleyip durmu oldu unu, yine ilk kez o gece
dü ünür.

*yata ma sı amayıp balkonun tıkırdayan ıslaklı in-
da durdu u bir gece, bulutları parçalaya parçalaya iler-
leyen mavi bir dolunay ona, ölümün, hayatın ahdama-
rı oldu unu fısıldamı tır, içi ürper mistir.*

*bir ba ka gece, bütün korkuların bu damarın kılcal-
ları oldu unu...*

*o zaman, ölümle bir barı ma noktası bulabilece ini
hissetmi , içi yatı ır gibi olmu tur.*

o geceyi dün gibi hatırlar, kollarını ıslanan beden-
ninden çözüp iki yanına sarkıtı nını... gözlerini kapa-
dı ı halde ayın yuvarla nını hâlâ görüyor olu unu...

*bir ba ka gece ise, gümü ı ıltılı tepsi büyüklü ünde
bir ay ona, unutuldu la ölüm arasındaki ince ve sıkı ba -
ların sırrını vermi tir, unutmanın ölüme terk edi oldu-
unu...*

i te içine unutmaya korkusu böyle dü mü , hayatı
kaydetmeye, belle ini bir müzik kutusu gibi kurup
kurup dinlemeye o zaman ba lamı tır.

*bir ba ka gece ise, bütün unutuldu ların aynı anda bu-
lu ması halinde, unutuldu ki inin ölümüne neden olabi-
lece ini...*

ve o zaman, ne olursa olsun unutmayan olmak
için...

*yine bir ba ka gece, unutuldu ki inin, ancak bu
unutuldu ları a an bir arzuyla ya ama ba lıysa, ölümü at-
latabilece ini...*

ay'ın da, bir canlı gibi korkuları oldu u, en bü-
yük korkusunun da, unutuldu oldu u dü üncesi o
gece dü mü tür içine, bu ekilden sekile akmaların,
gümü rengi ı ıltılarla, çılgınca yuvarlaklıkların hep
unutulmamak için oldu u...

*aylar sonra bir gece ise, en acı unutuldu un, insanın
kendi ya amını unutuldu u oldu unu... çünkü o zaman,
bütün hatırlanmaların gücünün bile hayatı savunama
dı nı...*

o gece ü ü mü tür. çünkü ay eflatundur ve ayaz
vardır.

bir ba ka gece ise...

ve bir ba ka...

i te, ansızın ay'ın hırsızlı nının ve esinlediklerinin
farkına vardı ı o tuhaf gece, yeniden dü ünür bütün
bunları, ay, yükselir ve yuvarla ı küçülürken, o, göz-
lerini kapatıp hâlâ görmeyi sürdürdü ü ay'ı izler,
sonra uyuyan hayatın kalbini dinler, hatırlayabildi i
kadar eskilere giderek, parçası oldu u, sevdi i, sevi ti-
i, kıyısında durdu u insanları; kendisine sokulan,
dokunup duydu u hayvanları; suladı ı, suyunu içti i,
kokladı ı bitkileri hatırlamaya çalı ır.

ve kendi imgesini belle inden hiç yitirmemeye...

O

20

ba ı lamak

kırgın geçmi bir ak amın ardından gelen *sigara sıyla kendini balkonda duran bir yaz gecesinde buldu... üstünde ekoseli bir erkek gömle iyle, yalınayak!., öylece, tasa. oturup dolunaya baktı ı... a zının aralı m-dan dumanının kendili inden a ır a ır tüttü ü bir gece, karanlı ın bir parçası kopup ay'ın önünde bir siluete dönü ür.*

bu çocuklu udur, kulaklarında kirazlar vardır, o günlerin, ısınan havada görüntülerin dalgaları ı gibi titrek, bitmeyen uzunluklarda ve sapsarı oldu unu dü ünür, yıllar sonra, belki bu günler ve geceler de, bu ekose gömlekle, çıplak ayaklı ta ta oturan hali de; tıpkı çocuklu u gibi titrek, upuzun ve sapsarı görünecektir gözüne, o zaman, bu ak amın diken gibi içine batan kırgınlı ının, çocuklu unun dizlerindeki yara bereler gibi, yıllar sonra silinip silinmeyece ini sezinlemeye çalı ır, gözlerini kapatır, içine bakar.

görür ki içi yalnızca ekose gömle e sinmi kokuyla doludur, nabızı hızlanır, solu u sıkı ır.

anlar ki, yıllar sonra bugünü hatırladı ında onu ba ı layacaktır, daha önce ba ı lamadı ına yanacak

tır. geç kalmı olmanın tela ıyla gözlerini açar ve kendini görüp a ırır:

o ba ı lanmı tır!
onu ba ı lamı tır!

içi imdi geni ve havadardır, gömle i iskemlenin ba ına asıp yava ça ona sokulup kendini uykuya bıraktı ında, artık biliyordur ki, hangi kırgınlı ına san bir dolunay do up ona çocuklu unun kulaklarındaki kirazları hatırlatabilirse, bu ba ı lamanın kendisi olacaktır.

O

mektup

kız, o sabah okula gitmeden önce halasına u rama sı gerekti ini biliyordu, çünkü ne zaman gece boyu halasının odasından balkon ta larına ık yansısı, ne zaman ba ını duvara yasladı ında kısık bir müzik sesine hıçkırık sesleri karı sa ve ne zaman ablasının odasındaki ay takviminde günün rakamının altında beyaz bir yuvarlak bulunsa, ertesi gün halasının postaya verilecek bir mektubu olurdu.

bedeni ve ruhu, bu tuhaf törenin ritmine öyle alı mı tı ki, daha birkaç gün önceden, zamanın yakla tı ını sezer olmu tu.

o sabahlar, kahvaltısını daha çabuk yapar, sütünü sıcak oldu u, bu yüzden bir türlü bitiremedi i için kimseye belli etmeden en yakın saksıya bo altır, her sabahki öpü meli veda töreninden sonra merdivenleri inmeye ba lardı, apartman giri inde, kapılarının kapanma sesini duyduktan sonra biraz bo lu u dinleyip iki er üçer geri çıkar, bitirilen halasının kapısı önüne gelir dururdu.

halası onu bekliyor olurdu, kapının usulca açılan aralı ında, rastgele arkada toplanmı turuncu saçlarıyla, yayılmı göz boyalarıyla, ördekba ı kadife sa

bahh ıyla görünürdü, ona yorgun bir gülümsemeyle bakar, eline ço u zaman pulları bile yapı tırılmı bir zarfla, zarfa bitirilmemiş para tutu tururdu. mektubun pulları yoksa bile, bu para her zaman gerekenden çok olur ve hala, para üstlerini hiç almazdı.

kız bu paraları biriktiriyordu, henüz ne yapacağını bilmiyordu ama, bu paralar ve halasıyla olan bu gizli tören, ona, daha imdiden ki isel bir hayatın sahibi oldu unu sezdirir gibiydi.

bütün bunların gizli olmasının nedeni, zarfın üstünde halasının kendi adının ve adresinin bulunmasıydı.

halası, bundan üç yıl kadar Önce ba ba a oldukları bir gün ona yine böyle bir zarf tutu turmuş , beklemedi ki, kız öylesine bakmış tı zarfa, sonra halasının adını ve adresini fark etmiş , gülümsemiş *"açıp okumamı mı istiyorsun hala?"* diye sormuş tu, halası, eliyle ba ını okuyarak ona, *"hayır tatlım, postaya vermeni isteyecektim, bunu yapabilir misin?"* diye karılıklı vermişti, i te her ey böyle ba lamış tı.

kız o gün de sütünü devetabanı saksısına boca etmişti ve ablasının odasına ko up ay takvimine göz attı. dün gece dolunay vardı, demek ki bugün, gerçekten de halaya u rama günüydü, ablasının sesini duydu, annesine, *"halamın yine morali bozuktu galiba..."* diyordu, annesi anlamaz bir eylemlerle mırıldanarak, mutfaktan kızını geçirmeye geldi.

kız merdivenleri inip bekledi, kapı kapandı, kız bo lu u dinledi, yeniden, ama bu kez sessizce merdivenleri çıktı, kalbi, her zamanki gibi çarparak halasının kapısı önünde durdu, en büyük korkusu, o sırada kendi kapılarının açılmasıydı. korktu u yine olmadı.

açılan, halasının kapısıydı, yine turuncu saçları arkada toplu, gözlerinin boyaları akmı , yine ördek-ba ı ye ili kadife sabahlı mını giymi ti; yine elinde zarf ve zarfa bitik parayı ona uzatmı tı, birbirlerine gü-lümsediler, sonra kapı kapandı.

kız, kedi adımlarıyla kendini sokakta buldu, ha-lasının yüzünün de annesininki gibi buru maya ba la-dı mını, ama yine de ya lıya benzemedi ini, ama gence de benzemedi ini dü ündü, onun halası hiç kimseye benzemiyordu.

üç dört gün sonra annesi, okul dönü ü, kek di-limleri koydu u taba ı kızın eline tuttu turdu, kız bi-liyordu ki bu halaya gidecekti, halası kimseyle görü -mek istemedi i için, artık annesi de onu çay saatleri-ne ça ırılmaz olmu tu, bu durumdan da sanki herkes memnundu, yine de annesi, "hadi bunu halana ver, gel!" dedi.

kız, çıkmak üzereyken sordu: "oturmama izin ve-rirse, biraz oturabilir miyim?". "sordu un soruya bak!" diye yanıtladı annesi, "o senin halan, tuhaf muhaf, se-nin halan, tabii ki oturabilirsin, ödevlerini ihmal etme de!."

annesi, halaya hem kızıyor, hem acıyordu, ama daha çok rahatsız oluyor gibiydi, hatta utanıyor gibi! belki kimseye benzemedi i için!

halası onu içeri aldı. çe itli otları harmanlayıp bir çay yapmı tı, gözlerinin boyası düzgündü, saçları ta-ralıydı, dudaklarına, saçlarının turuncusuna yakın bir ruj sürmü tü, üstünde koyu renk bol bir kazakla, pantolon vardı.

kız, o gün, halasının arada bir böyle kendine bak-tı nda, göz alıcı bir hali oldu una karar verdi, gözle

rini ondan alamadı ve biraz kalmak istedi ini söyledi, halası onu, "sıkılmayacaksan, kalman her zaman be-nim ho uma gider tatlım!" diye yanıtladı, "...bu kekler bir ki i için fazla zaten!"

halası, o gün ne eli ve konu kandı, ona okulu, derslerin nasıl gitti ini, iyi arkada ları olup olmadı ı-nı falan sordu, "abim nasıl?" dedi, "hiç görünmüyor!.." kız, babasını kendilerinin de do ru dürüst göreme-diklerini, çünkü çok çalı tı mını söyledi.

sonra bir süre sustular, konu kalmamı gibiydi, kız kalkmasının do ru olaca ma karar vermi ken, ha-lası ona, böyle ne eli olmasının nedenini merak edip etmedi ini sordu.

"ediyorum!.."

halası, "bak!" diye, elinde açılmı bir zarfı sallayarak, "bu mektup ondan geldi" dedi. sonra devam etti:

"o kim biliyor musun?"

"hayır!"

"hayret! kimse dedikodusunu yapmadı mı?"

kız, hayal meyal, zaman zaman onun girdi i oda-larda kesilen konu maları hatırladı.

"bilmiyorum," dedi.

halası mektubu çıkarıp zarfı sehpa ya bıraktı, kız, kek taba ının yanında duran zarfı tanıdı, kalbi ne-dense daha hızlı çarpmaya ba ladı, halası, elinde tut-tu u mektubu yine sallayarak, "biliyor musun tatlım," dedi, "bu mektubu yazan da çok çalı ıyor, baban gibi! ama o, çok uzaklarda çalı ıyor, bir gün gelecek, o za-man biz ege kıyılarına yerle ece iz, o, çok sevdi im bin. beni çok seven biri. ama ona kimse inanmadı, dönece i-ne de inanmıyorlar, sevmeyen biri böyle mektuplar ya-zabilir mi hiç?"

kız yutkundu, "hayır!" dedi. halası gözleri parlayarak eildi, "okumamı ister misin peki?"

kız yine yutkundu, a zı dili kurumtu, "evet, isterim," dedi.

halası, pencereye do ru duran sallanan iskemleyle yerle ip a ır a ır sallanarak, ona mektubu okumaya başladı, halasının arkası dönüktü, topuzundan bir turuncu lüle kurtulmu , iskemlenin her hareketinde savruluyordu. ve her seferinde, halasının mutlu, titrek sesine bir gıcırta karı ıyordu.

"bebe im,

bak, bir yaz daha geride kaldı.

okyanusa bakan kay alıklardaki evlerde alınan ölümler, yıkılıp yeniden biçimlenen duvarlar, kirliler, lambriler; o toz topraktan ve gürültüden sonra, her seferinde istirdiyeden venüs'ün do u u gibi do u verdikleri ne a ırıp kaldı im arap rengi duvarları, gizli ı klandırmaları, hani, küçükken bir dergide görüp inanamadı ını anlattı in kim novak'ın banyosu gibi, dalgaların seyredildi i banyoları ve sütunlu teraslarıyla o villalar da geride kaldı.

tabii sıcaklar, uçsuz bucaksız bembeyaz kumsal, bembeyaz güne ve çılgın köpüklü dalgalar da., yani, sensiz parlaklı ı içime dokunan her ey!

özleminden, günler hiç geçmiyor sanıyordum, ama bak geçiyormu i te!

gece penceremi döven ya murla uyandım, bir sigara yakıp seni dü ündüm, seninle, ya murlu hafta sonları bulularımızı hatırladım, saatlerce sevi ip uyurduk, saçların yüzümü ka ndırırdu. onları tel tel sırtından toplardım, sırtın terli ve sıcak olurdu, sonra pençe-

relerden akan suları çe itli eylere benzetirdik, ne çok e lenirdik, inanılır gibi de il!

saatlerce neler konu urduk sahi?! yoksa hepsi, beraber olmak için bahane miydi?

bunları dü ündükçe efkâr bastıyor, her eyi bırakıp gelmek istiyorum, bir gün i ler bitecek elbet, ama o güne kadarki günlerimiz de böyle ayrı ayrı geçecek, de er mi diye dü ünüyorum bazen.

ama ikimize, biriktirdi im paralarla e ye bakan küçük bir ev yapmak istiyorum, belki deniz gören bir banyosu bile olabilir, ve bir küçük büro! bunu hep istedim, olmadı biliyorsun, kimseye ba lı olmadan bir eyler yapmayı... belki çocuk bile yaparız, sen istersen! benim bebe im sensin biliyorsun.

güzelim, bu satırları küçük bir kafeden yazıyorum, adı bukailemun kafe. tabelasına da bir bukailemun resmi yapmı lar, gündüzleri sarı, geceleri mor oluyor, nasıl ho di mi?

gece ba layan ya mur hâlâ sürüyor, hava iyice serinlemi , biliyor musun, burası büroya çok yakın, sıcak ve kahvesi iyi bir yer. artık sabah ve ö leden sonraları buraya u ruyorum genellikle, imdi sabah! dün gece, dü lerime bile girince, yazmadan edemedim sana. ne gördüm, biliyor musun, bayım çok uzundu, balkondan e ilip beni öpüyordun, ben yola çıkacakmı im, elimde valiz vardı, geceydi, gökyüzü birden masmavi oluyordu, ben, tanrı öperken gök aydınlanıyor demek ki, diye dü ünüyordum, böyle bir dü ! tuhaf ve güzel! çok etkilendim, ben, pek dü görmem bilirsin, senin güçlü bir kadın oldu unu, beni bekleyece ine yordum.

yeni bir i in ön çalı maları için, yeniden toplanmaya başladık, bu seferki bir sosyal site. ehirde pek uzakta de iliz, bu iyi!

imdilik satırlarıma son veriyorum, sakın beni ihmal etme. bana oraları, kendini, dü lerini, dü lerindeki bizi anlat!

seni kirpiklerinden, kulakmemelerinden, dudaklarından öpüyorum.

*not: huylanıyorum! gıdıklanıyorsun! mest oluyoruz!
bak unutmamı im!*

senin... B

mektup bitip ses sustu unda, geriye yalnızca sallanan iskemlenin gıcirtısı kalmıştı. halası bir türlü arkasına dönüp bakmıyordu, bir ey de demiyordu.

kız da büyülenmi gibi, gözleri halasının savrulup duran turuncu lülesinde öylece duruyordu, ve içinden, sanki a ır a ır, yüz sene uyuyan prenses'teki sessizlik akıyordu.

O

22

ayrılık

bazen,

e er hanimeli kokulu bir yaz gecesiye, vakit gece yarısını geçmi se ve bir de kar iki binaların çatılarının, bacaların ve televizyon antenlerinin arkasından ay, ehir ı ıklarının üstüne yusuvarlak ve koskocaman do uvermi se, ansızın o arki çalınır kula ına.

geldi i uzaklık, tınısında pus olmu , solgun ve da ılgan; önce kula ının salyangozunda, sonra gözpı narlarında titre ip durur, sözlerini hatırlamaya çalır, hatırlayamaz. sonra birden, umudunu kesti i bir anda, dilinin ucundaki dizeler canlanıp sessizce uç verirler.

i te o zaman, ayrılı ın yanı ba ındaki ruhu, yeniden vücut bulur, ona acı çektirir.

o, tepeden tırna a, tıpkı eskisi gibi acır. ama, artık eskisi gibi a layamaz. tıkanır, havaya ko ar, derin derin nefes alır. acının geçmesini bekler.

çok sürmez, acı yava yava geçip gider.

hafif kambur duru lu...

ba ı yana e imli...

firtına

ubatın ortalarına kadar hep karanlık, durgun, ya ı sız bir güz gibi geçen kı a, o gün bir hareket geldi, sabahın erken saatlerinde ba layan rüzgâr, ö lene varmadan fırtınaya döndü.

bulutlar parçalanıp sürüklendi, gökyüzü, yüksekte soluk mavi de olsa, zaman zaman heyecan verici bir halde görüldü, kayboldu.

sokaklardaki çöpler da ıldı, kâ ıtlar ve naylon torbalar havada uçu tu, bazıları a açların çıplak dallarında asılı kalıp çırpındı, i ti, insanlar paltolarının önlerini, eteklerini, apkalarını tuta tuta ko turdular, toz kaçmasın diye ellerini yüzlerine siper ettiler, gözlerini kapadılar, açık kalan pencereler ve balkon kapıları çarptı, çama ırlar savrulup iplerin üstüne dolandı, martılar alçaktan ve yan yan uçtular.

denizin rengi karardı, dalgaları yatı mak bilmedi, kıyıları yosunlar, ölü balıklar ve denizanaları vurdu, bu durum, bütün gün vapur seferlerini aksatıp durdu, motorlarla, dalgalarda ine çıka, tuzla köpükle, omuz omuza kıyıya ula maya çalı anlar, saçları birbirlerinin yüzlerinde dola tı ı ve kaderlerinden hayat diledikleri için, ölümlü a kı aynı anda hatırladılar.

parklardaki ağaçlar ve çalılıklar durmadan e ilip do ru ldular, rüzgâr, pencere pervazlarında ışıklar çaldı, bina giri lerindeki sütunlarda u uldadı. gece yarısına do ru fırtınanın iddeti öyle arttı ki, bazı direkler yıkıldı, elektrik telleri koptu ve ehrin yarısı karanlı a gömüldü.

o, i te dolunayı o zaman gördü, perdeyi araladı ve gördü, masa lambası sönünce... müzik susunca... perdelerle gece, çıplak dalları çırpınan bir a aç gölgesi dü ürünce.

ay, yüksekte ve uzaktaydı, yusuvarlak, beyaz ve parlak! üstünden hızla, tül gibi ince bulutlar geçiyordu, ay bir gölgeleniyor, bir aydınlanıyordu, bir an öylece bakakaldı. büyülenmi gibi. o kadar uzun zaman olmu tu ki ay'ı ve onun ı ı nda geceyi görme-yeli, a ırdı.

önce bo lu u, sonra oradaki dolulu u duydu:

fırtınanın sesini... elinin altında camların çıtırtısını... uzaklardaki bir angırtıyı... köpek havlamalarını... ana caddenin, ta oraya kadar yükselip gelen bulanık u ultusunu... klakson seslerini...

sonra, içinde unutulmu duyguların uyanı ıyla ürperdi. nefesleri ma ara kokan, nemli ve yosun tutmu duyguların.

bu duygular a ır a ır, yılankavi devinimlerle gerinip canlandılar, bedenini, dalga dalga yayılıp ele geçirdiler.

sonra saatleri susturup, zaman kuyusuna fırlatıp attılar, böylece, saatlerin rakamlarına ve ritmine hap solmu her ey, anlamlarından kurtulup da ıldı, bu yüzden ruhunu yalnız ve ölümlü kıldılar, geriye, adsız bir akı ın algılanı ı kaldı.

ü üdü, kollarıyla, kendini sardı.

i te o zaman fark etti ki, o, öylece bu akı ı duymaya kalbini açtıkça, ta içinde, sanki kendisinden bile saklı kalmı bir yerlerde, sonsuzluk ve sonsuzluk boyunca imlenen ölümsüzlük ba ı lanmakta bu akı a, ölümle, ölümsüzlü ün a ırlı ı tartılmakta orada, o gece.

içi büyüdü, ellerini birle tirip sinesindeki heyecanı bastırmaya çalı tı.

O

24

çocuk

çocuk, suyun ba ında oturuyordu.

yazdı, uzaktan, ak am yemeklerini balkonlarda, bahçelerde yiyenlerin ne eli gülü leri, televizyonların ayarı yüksek tutulmu sesleri duyuluyordu.

çocuk, sırtını a acın gövdesine vermi , önündeki su birikintisine bakıyordu, su, durgun ve gece karan lı ındaydı. çocuk, ilgiyle ilgisizlik arası bakıyordu su

sonra birden daha ilgili bakmaya ba ladı, do rulmadı ama, suda fark etti i bir eyin, o oldu undan emin olmak ister gibi ba mın duru unu de i tirdi.

suda bir ayna vardı, çocuk imdi ona bakıyordu, bu parlak, yuvarlak eye. annesinin tuvalet masasının büyük aynası önünde, sol tarafta, top top renkli pamukların durdu u cam çana ın önünde, deodorant ve parfüm i elerinin yanında duran, küçük aynaya benziyordu bu.

annesi bunu, saçlarının arkasını, bir de profilden kendini görmek için kullanırdı, sanki artık o, aynaların önünde her gün daha üzgün oturuyordu, "ya lanıyorum," diyordu, " maalesef böyle!"

bu sözü duyunca çocuk odadan kaçıyor, çünkü, ninesi de ya lanmı ve bir gün ansızın oluvermi ti, i te sonunda annesi, kendisini üzen ve çocu unu da odadan kaçırtan aynaların küçü ünü buraya atmı tı, ötekini de kimbilir nereye!?.

gözünü aynadan kaçırmadan, suya bir ta alıp attı, sudaki ayna kırılıp parçalandı, parçalan suyun dibinde oraya buraya saçıldı.

su yeniden eski halini aldı.

suda bu kez bir denizanası vardı, tıpkı tüle benziyordu ya da naylon jüponlara, ya adı ı tatillerden birinde, bir gün denize dalıp çıktı ında, i te bunlardan biri tıpkı bir apka gibi ba ma oturmu tu, bu yabancı eyden ödü patlamı , arkada ları da o zaman ona gül mü lerdı.

çocuk yine bir ta attı suya. denizanası dalgalana dalgalana kaçtı.

su, yeniden eski halini aldı.

suya beyaz bir top dü mü tü, çocuk, onu görmü tü bu kez.

bu, sanki yıllar önce babasının ona hediye etti i ve bir gün evde oynarken tuvaletin deli ine kaçırdı ı beyaz, tüylü tenis topuna benziyordu, nedense batmı tı top. havası bo almı olmalıydı.

bir ta da topa attı. öylesine! belli belirsiz bir güceniklikle.

top iyice derinlere çöküp kayboldu, çocuk, bir su birikintisinin, okyanuslar kadar derin olabilece ini dü ündü o zaman, a ırdı.

çocuk her seferinde, içinde ba ka neler oldu unu görmek için suyun sakinle mesini bekliyordu.

bu kez gördü ü, kocaman bir inci idi, babasının annesine hediye etti i gerdanlıktaki incilerin, kat kat büyü ü, bunu yapan istiridye kimbilir ne kadar büyük olmalıydı, böyle dü ündü çocuk, bu koskocaman inci tanesi kırılacak olsa, binlerce küçük inciye dönü ürdü, o zaman onları sudan toplar, ipe dizer, böylece onun da bir inci kolyesi olabilirdi, tıpkı annesininki gibi.

çocuk, suya iri bir ta attı ve inci binlerce parçaya da ıldı, ama az sonra yeniden birle ti, yine denedi çocuk, yine aynı ey oldu. çocuk yoruldu, biraz da uykusu gelmi ti sanki!

uzaktan, oraya kadar gelen konu malar, tabak, çatal ve televizyon sesleri, giderek harmanlanıp tatlı bir ninniye dönü tüler, sonra da uzakla ıp silindiler, çocu un gözleri kapandı, orada; gecenin içinde, suyun ba nda, sırtı a aca yaşlı, ba ı yana kaymı , elleri kuca nda, öylece uykuya daldı.

uyandı nda a aç yüz elli, o kırk üç ya ndaydı, su birikintisi mavi, parçalı bulutlu ve çıplak dallı, yarı uykulu "hayret!.." dedi, "hayret!"

O

25

yansıma

ay, gökyüzüne kimi zaman iki tepenin arasından çıkar, toprak, bir kadın gibi do urur ay'ı. önce haresi görünür, sonra kendisi, toprak, tepeleriyle ay'ın gecede emekleyi ini gözler, endi elenir, gururlanır, gü-lümser.

...kimi zaman, bir ormanın kararmakta olan silu-
etinin gökyüzüne astı ı bir fener gibidir, a açlar, bu
ı ı m altında gece boyu fısılda ırlar. otlar uyur; çalı-
lıklar, mantarlar, orman hayvanları, börtü böcek
uyur. ate böcekleriye dans ederler.

...kimi zamansa, bir su yaratı ı gibi denizlerden,
göllerden yükselir gökyüzüne, gözleri gerçekdi ı bir
bakı a sahip olanlar, onun sudan çıkarken çevresine
saçtı ı su damlalarını, köpükleri fark ederler.

ay'ın sudan yükseli i zorludur, çünkü, ayna yara-
tıkları gibi, sarı imparator'un gazabına u ramı bir su
yaratı ı, ay'ın yansıması olarak ya amaya mahkûm ol-
mu , bu yüzden kaderine duydu u çılginca öfkeyi
ay'a yöneltmi tir, onu, suda yansı olarak alıkoymak,
gökyüzüne kendisi çıkmak ister.

sular, bir yükselip bir alçalarak ay'ın do u una yardım etmeye çalışırlar, ay'ın, dolunay dönemleri a ırlı ı, yansısının da alıkoyma gücü öyle artar ki, sular ay'ı gökyüzüne ula tırmak için her zamankinden çok yükselip alçalmak zorunda kalırlar, bundan da bütün yeryüzü etkilenir.

ay, her seferinde gö e çıkmayı ba arır, yansısı ise sulardan kurtulmak için bo una çırpınıp durur, umutsuzca, bütün yansımaların kurtarıcısı olacak ba lı ın uyanmasını diler, ama balık, hiçbir zaman uyanmaz.

sonunda yansı, ay'ı buldu u yerden a ır a ır izlemeye razı gelir, ona, gece boyunca sirenler, a ka dü mü gümü balıkları ve güne tanrısı'nın gemisini gözlemekten dönen abtu *ile* anet e lik ederler.

O

26

anlatıcı

o, içinin kuytusunda saklı duran ötekini bilenlerden yalnızca biridir, bunu, ilk ne zaman fark etti ini hatırlamaz bile. o kadar eskiden beri bilir ötekini, aynadaki görüntüsüyle nasıl sık sık yüz yüze geliyorsa, içindeki ötekiyle de içinin sırlarında, i te öyle sık sık, yüz yüze gelir.

bazen soru yüklü bakı larıyla bakar, öteki yanıtlar, bazen iç sıkıntısıyla bakar, öteki bir eyler söyler, içini rahatlatır, bazen karar veremez, öteki verdirir.

o di ice davransa öteki erkekçe, o erkekçe davransa öteki di ice davranır, o isteksizse, öteki ehvetlidir, o deliceyse, öteki akıllı, onun dü leri, dü ünçeleri kurumu sa, ötekininkiler ye erir, çiçeklenir. o uçurumları ça ırsa, öteki hemen da lan, tepeleri... o kırmızıysa, öteki mavi.

onunla öteki, bir ini , bir çıkı , bir denge halidirlen, tıpkı bir tahterevalli gibi.

o, ötekini, denge hallerindeyken ço u kez unuttur, unuttur gider.

...sorusu yoktur, ya da yanıtları biliyordur, kimini do u<tan, kimini eskiden beri. bayalarıysa bileklerinde

yazılıdır, tam nabzının üstünde, bakar, her kalp atisi bir harf, okur.

...içi sıkılmıyordur. uçurtma mevsimidir çünkü, uçurtmaların hepsinin uzun, renkli ve püsküllü kuyrukları vardır, eli sevgilisinin avuçlarındadır. bütün çocuklar çilekli dondurma yiyorlarmı gibi geliyordur ona ve rüzgâr uzaklardan bandenon sesleri getiriyormu gibi; belki gelincik tarlalarından, belki açıklarda demir atımı bir arjantin gemisinden.

...bir ey için karar vermesi de gerekmiyor dur. gözleri bir açılıyordur gündüz, bir kapanıyordur gece. iki yanı a açlıklı bir yol, üstüne dökülen güne parçacıklarla dümdüz uzayıp gidiyordur önünde, o da yürüyor dur. imdilik ne kavak vardır, ne dört yol a zı.

ama gün gelir öyle bir zamanda bulur ki kendisini, ötekini istese de unutamaz olur. susmasın, hep konu sun ister, susmasın hep konu sun!

sonunda, konu tura konu tura bir anlatıcıya dönü türür ötekini, artık sürekli konu ur öteki, hep anlatır.

onun, hayatı, babasının marangoz baki bey'e kestirdi i renkli tahtalarla oynamak gibi algıladı mı... üst üste dikkatli koyunca hep yükselir sandı mı... kaldı ki, baki bey'in tahtalarının bile kaç kez yıkıldığını... üstelik neden? hatırlıyorsa e er, sadece bir sivrisinek masalından!

bu yüzden, bunu çok dü ünmemesini, yoksa, özünün boz bulanacağını ya da dü üncelerin bir koza gibi onu sarıp yutacağını... yani, artık a ır a ır yürümesi gerekti ini ve derin derin soluk alması!

o, upuzun soluklar alıp verirken, önce diyaframını sonra ci erlerini i irip indirirken, öteki anlatmayı

sürdürür, yedi tepeli bir ehrin, geceleri deli deli kahkahalar atan martılarından söz eder, dü lere yatan unutulmuşluklardan. eskiden teninin eftali, terinin kavrulmuş susam koktu undan ve bütün yaz gecelerinin hanımeli, iirlerinse yasemin!

ama o, yine de bo luklar bulur kelimelerin tekdüze aralıklarında, oralardan, ba ma gelen gidi lerin, gidili lerin; ayaklarının altından kayar gibi olan zeminlerin, açık alanlar gibi önünde uzanıp durdu unu görür, ba ı döner, daha hızlı der, ötekine, daha hızlı ve daha çok anlat!

umar ki, sözcükler, bu uçsuz bucaksız alanlara sevinçli manzaralar; sıcak, yakın, umutlu kahramanlar ve güven verici, yatı tırıcı nesnelere gibi yerle eceklerdir, öyle umar!

bazen, umdu u olmasa da, anlatıcının söz yüklü solukları, ninesinin duaları gibi onu yatı tırır, bütün bedeniyle esnemeye ba lar ve çok geçmeden uyku, bakı larıyla yalnızlık arasına yumu ak bükümlü bir perde gibi iner.

ama e er, böyle zamanlara ay, dolun olarak do mu ve sözcükler, ay'ın gelgitlerinde bir gümü , bir zifir savrulmaya ba lamı larsa, i te o zaman o, öm\ alınmaz bir korkuya kapılır, hızla dilinin kemi ine sarılır ve birdenbire tıpkı öteki gibi bir anlatıcıya dönü üverir.

...ve ikisinin sesleri, gecede sa ır bir u ultuya...—

sonunda, gecenin simli bir ırmak gibi aktı ı bu zamanda, o ve ötekinin yüzle tikleri sırlar ve ay, bu sa ır u ultuyla ö ütülüp yok oldu unda, geriye anlatıcıların anlattıklarından belli belirsiz izler kalır.

dalgalar, ya mur ya da anlatıcıların yeni anlatıları, bu izleri silmeden, sabahın ilk ışıklarında e ilip kumlara bakarsanız, görürsünüz ki, kimileri deniz kestanelerine benzer bu izlerin, kimileri mermer tozlarına... kimileri ise hercaimenek elerin yüzlerini andırır.

O

t

27

yabancı

onu birdenbire görüyor, kö eyi dönünce, yokunun sonunda kar ısına çıkan denizle aynı anda. kendisinden birkaç adım önde, ı ıltılı mavide bir siluet! hafif yaylanarak yürüyor, dizleri hafif kırılarak, orta boylu, zayıf.

adımlarının neden oldu u her ba hareketinde saçları geriye savruluyor, kumral. ı ıltılı, dalgalı, üstünde dökük, beyaz bir gömlek var. gömlek, her harekette bedeninin bazı çizgilerini belirginle tirip bazı çizgilerini rüzgâra karı tırıyor, altında bol bir keten pantolon, soluk mavi. denizle birle iyor, kollan iki yanında serbest!

a ır ve geni adımlar atıyor, bir adım atıp bedenini o baca mın üstüne bırakıyor; sonra öteki adımını atıp bedenini bu kez öteki baca mın üstüne bırakıyor, bedeni a ırlıksız sanki, adımları öyle yumu ak,

• >, öyle sessiz!

i te bu siluet, öylece uçu an saçlar ve beyaz gömlekie, o hafif e ik, yaylanan yürüyü le, bu yaz ak amüstü, hiç beklenmedik bir anda birdenbire, denizden gelen rüzgârın sanki bir ba ka hali gibi, ta içine i liyor.

onu bırakamaz artık!

aynı uzaklıkla yürüyorlar.

merdivenler ba lıyor, her yerinden otlar fı kır-
mı merdivenler! güne te kavrulmu otların, denizin
nemiyle karı mı kokusu yükseliyor, bunun, onun
kokusu oldu unu dü ünüyor, ondan gelen koku! ko-
kuyu içine çekiyor, o kadar derine çekiyor ki, anıla
yor koku, ya adı ı an, anıla ıyor. bu erke i, bu ot
bürümü merdivenleri, bu rüzgârlı yaz ak amüstünü,
denizin u görünümünü daha önce de ya amı gibi
imdi.

fark edilmemek için adımları çok ölçülü, bir alt
basama a önce sandaletlerinin ucu, sonra yava ça to-
pu u de iyor, bu sakinimi kumsala varıncaya kadar
sürdürüyor, ve indi inde bacakları a rıyor; sırtı ve
gö sü ter içinde.

içi ürperiyor teri so urken, bu takipten içi ürpe-
riyor.

erke in, bir görünüp bir kaybolan beden çizgileri
imdi daha belirgin, gömlek yer yer terle bedenine
yapı ıp koyula mı . turuncula an ık deniz tarafın-
dan vuruyor, gölgesini dalga dalga kumsala uzatıyor,
ba ını, arada denize çevirdi inde, ı ı in ince çizgisiyle
profili okunuyor, burnu, elmacıkkemikleri, çenesi...
ama çok kısa bir an ve saçlarının izin verdi i kadar,
bu yüzden sürekli onun ba ına bakıyor, denizden ta-
rafına, yine aynı hareket olur diye bekliyor, kollu-
yor, ama olmuyor.

erkek, bu kez e ilip ayakkabılarını çıkarıyor, eli-
ne alıp yürüyü ünü sürdürüyor.

yüzünü hâlâ hiç görmedi, hiç de dü lemedi. ık
ve rüzgâr ne getirirse içine çekerek yürüyor, kabulü!
onun açtı ı yoldan, ayaklarının ekilsiz izler bıraktı ı
kumların üstünden.

sonra durup o da sandaletlerini çıkarıyor, ayakla-
rını, erke in ayak izlerine yerle tiriyor, do rulup
onun uzakla an görüntüsüne bakıyor, onun ayakları-
nı dü ünüyor, kendi ayaklarına dokunu unu.

bu ilk dokunu ! ilk dü !

erkek yava lıyor, o da yava lıyor, erkek bakmı-
yor; belki oturmak için, belki dü ürüp kaybetti i bir
eyi aramak için. o, fark edilmemek için iyice geride
kalıp bekliyor.

biraz sonra erkek denize kar ı oturuyor, ayakka-
bılarını sırayla arkasına do ru fırlatıyor, sanki uzun
kalacakmı gibi!

o da denize kar ı, erkekten epey uzakta kumlara
yerle iyor, sandaletlerini yanına bırakıyor, ayakları
nemli kumlarda, kalbi hızla çarpmaya i te o sırada
ba lıyor, durmanın kesinli inde, beklenti olan uzak-
lıkta ve orada akan zamanda.

imdi sadece denize bakıyor, dalgaların art arda
birbirlerini kırarak geli lerine, kumun önce ıslanarak
koyula masına, sonra suyun fısıldayarak çekili ine ve
kumun a ır a ır eski rengini alı ına.

sonra yine... sonra yine... giderek kızıyla an, kara-
ran, so uyan!

çoktan, erke in oldu u tarafa bakmaya cesaretini yitirdi, kolları dizlerinin üstünde kavu uk, çenesi kollarında öylece duruyor, oradan hiç kalkıp gideme yecekmi gibi. buraya böylesi geli ine yabancı, a - kın, ürkek! gözlerini kapatıp bekliyor.

rüzgâr, ona oyunlar ediyor, ete inin her kıpırtısı, erke in yakla an silüetinin sesi oluyor birden, sonra soluyor, saçlarının yüzüne her de i i, erke in doku - nu u.

deniz, ona oyunlar ediyor, dalgaların, ayakları - nın altından çekti i kumlar, içini içinden alıyor, erke - e götürüyor, alıyor, götürüyor, kumlar denize, içi ona kavu uyor.

ı ık, ona oyunlar ediyor, havanın kararı ı, erke - in karaltısı oluyor, üstüne do ru e ilen, sarılacak olan!

neden sonra baktı nda, erkek gitmi oluyor, bo lu unu aydınlatan yavrua zı bir dolunay, ak am alacasında belli belirsiz... bütün benli i inanmazlıkla dolu öylece bakakalıyor.

ilk kez, bir yabancınn yabancı kalı ı, böyle do - kunaklı geliyor ona. ilk kez, bir yabancı için kendine böyle yabancı... buz kesmi bir arzu gibi orada, öyle - ce...

O

28

ihamet

açlık bir gayya kuyusıtdur!—

o da, yeryüzündeki birçokları gibi, uçsuz bucak - sız bir doymazlı ın içinde devinir durur, hep açtır.

hep aç!

bu açlık ona, bir çı lıkla ba layan bilisiz zaman - lardan kalmı tır, süt kokulu bir tenin nemli yuvar - laklarında soluyan doyumun, belli belirsiz anısından, onların, ansızın gelen asalı bir zamanın hükmüyle, danteller ve fistolar altına saklanı ndan, oradaki ko - kuların çekimine ve yasa a, içinde kıvrılan acının ve öfkenin zehirli yanıtından.

böylece, erkenden dü tü ü annesinin gölgesinde, suskun ve sanki biraz küskün, önce parmaklarını emer, elbiselerinin dü melerini, yün hırkasının yaka uçlarını, karde inin kulaklarını... sonra, artan bir oburlukla, havayı ve suyu ve ate i ve topra ı emer gi - bi ya amaya koyulur.

çok geçmeden, geçmi in çekiminin ve içinin ze - hirli yanıtlarının gelgitlerinde kayna ını yitiren açlık,

önü alınmaz bir aray ı, onun benli inde kalıtım kı- lar.

annesi, hâlâ ona kırmızı gülü lerle bakarken, o küçük adımlarla babasına, sonra da hayata yürürken; belle i, ilende hatırlayamayaca ı bu anılarda, aray ı la ihaneti, ince bir hünerle örtü türür.

zaman, durmaksızın gözeneklerinden içine aka- rak onu büyütür, rengini de i tirir, olgunla tırır.

olgunluk demek, güne le birlikte ufukta kaybol mamak, onun yeniden do ması için sabahı beklemek demektir, olgunluk demek, aray ı ların çekmecelerde sararmalarına gülümseyebilmek demektir, olgunluk demek, benli in ve ona ait ya amin, büsbütün ve tek olu undan yana ku kusuzluk demektir.

olgunlu un rengi, pi mi turuncudur, topra ın rengine uyumlu, ballanmı bir meyve gibi yumu ak, ılık ve kokusu durgun.

günler iyi, ho akıp gider!

bazı günlerse sancılıdır, bir türlü geçmek bilmez, do anın o kı kırtıcı, o ürkütücü yüzünü gösterdi i günler, fırtınaların koptu u, sa anakların yeryüzünü dövdü ü ya da tipilerin kuca ında bembeyaz savru- lan!

neyse ki, böyle günler arasına uzun zamanlar gi- rer, kısa sürede her ey eski dengesine kavu ur.

ama ya yeryüzüne, o çekimli yuvarla ı sunan günler, geceler!?

i te bu günler, ötekilerden daha zorludur, çünkü bu çekimli yuvarlak, onun ruhuna dü en sedefte, te- kinsiz bir gölgeye benzer, kaybolduktan kısa bir süre

sonra, o, tam dengesini bulmak üzereyken yeniden belirir, olgunlu unun kama masına neden olur.

sönmü bir yanarda ken, rengi yeniden kızarır ve durgunlu u tutu up alevlenir, yamaçlarına lavdan ırmaklar dolanmaya ba lar; zamanın kat kat kıvrım- ları altında uyuyakalmı gelgitlerini uyandırıp aray ı nı ve ihanetini o gecelere ta ır dururlar.

i te o zaman, yeniden eski günlerdeki gibi her e- yi birden emme arzusu, önü alınmaz bir hal alır. ha- vayı ve suyu ve ate i ve topra ı!..

parmakları a zında uyunan gecelerdir, bu gece- ler! ten kuytularında kaybolup gidilen! açtı ında, gözlerini yolların çekti i... ba ka hayatlarda, ba ka benliklerinin tutsak kaldı ından ku ku duyulan, on- ları özgür kılmak, onlara hayat vermek için çıldırı- lan!

her eyi yeni ba tan kurmayı dü leyerek, ay'in, önüne dü ürdü ü beyaz çemberde, kafesteki kaplan- lar gibi dolanıp durur.

sonunda çember solar, kaybolur, ruh pi mi tu- runcunun olgunlu una yeniden kavu ur.

ama bir gün öyle olmaz:

ay, çoktan gökyüzünden bütününü silindi i hal- de, onun bakı ları hâlâ çemberi görmeyi, adımları ka- fese kapatılmı kaplanlar gibi gidip gelmeyi sürdürür ve sürdürdükçe, tıpkı dolunayın sedef gölgesi üstüne dü mü gibi kama ır, sabahı bekleyemeyip güne 'in ufukta battı ı yere gidip kaybolur.

arkasında her ey yüzüstü kalır, çıktı ı hayatın her ki isi, her ayrıntısı, onlara sinmi , saklanmı , ken- disine dair ne varsa.

hakkında çok şey söylenir, inanmazlıklar, acılar, öfkeler, özlemler, bazı lamalar biriktirilir, sonra bir gün ortalık, izleri anılarda kalacak denli toplanır, silinip süprülür. en sonunda da, giderek umut yoksullu-
na düşer ve kalpler kapılarını unutu a açar.

o, yeni hayatının ilk zamanlarında, dolunaylı gecelerde, her şeyin böyle olmu olabileceğini düşünür, biraz hüzünlenir. bazen de, sadece adını bilmediği bir tuhafılık duyar, o kadar!

çünkü geçmiş, şimdi bir bakışınımı gibi sisler içinde uzanmaktadır, artık, o olmayan bir bakışın!

ve bir gün yine bir gece, bir çember ve bir kaplan hikâyesi...

O

29

pandora'nın kutusu

o oda, pandora'nın kutusu gibidir,
o odayı herkes bilmez,
artık o biliyor.

...ama oraya nasıl gittiğini hatırlamak istemiyor,
bu, uzun bir hikâye ve uzun hikâyeler hatırlamak artık onu yoruyor.

zamanı gelince, gidip kapısının önünde bekliyor,
kimi kez, elma gövdeli birinin altında, kimi kez, kapının arkasında saklanarak, kimi kez, dar bir pencereden, gri anlatımlı apartman duvarları ve balkon demirleri arasında, bir heykel bedeninde tutsak kalmı bir kadının hüznüyle selamla arak.

henüz, oradaki sandığı açıp bakmaya yeltenmedi.
çocuk iskemlesine oturmadı. uzakdoğuların minderlerine de. onlara isim taktı yalnızca, ate dedi, toprak dedi, hava ve su dedi.

korksa da, arzulasa da; istese ve aynı anda istemese de, ibadet eder gibi, anne sözü dinler gibi, gönüllü gidiyor oraya, tıptı tıptı !

kapı açılıp ça rı geldi inde içeri giriyor, bu hep aynı ekilde oluyor, girerken ve çıkarken, bir an önce ve sessiz.

orada, öylece otururlarken, aralarından görünmez bir su akıyor, suyu sunan oradaki gibi. bunu çok önceden sezdi ini, epey sonra fark ediyor, dü ünüyor, aralarındaki bu suda gördü ü, hep kendi yansıması.

bu yansıma ona her seferinde çok farklı görünüp a irtiyor, bazen kendini tanıyamıyor. yaptı ı tek ey bu yansımayı hayretle, öfkeyle, bazen utanarak, bazen savunarak mırıldanmak, kendi kendine ve orada kine.

içi akıp gidiyor, içi bombo oluyor, bundan ür küyor, sonunda hiç kalmamaktan korkuyor, içini alıp götüren bu suya setler çekmek, onu, mavi bir göle çevirmek, sahip olmak istiyor.

bazense, sanki a zı onun de ilmi gibi geliyor; bu ses, bu kelimeler, bu kelimelerin anlattıkları... hiçbi ri! o zaman, içinin aslının, hâlâ kendinde kaldı ını dü ünüyor.

susmuyor, susamıyor.

babası, yorgunluktan gözleri ye il yıldızlar gibi kayarken, ba bozumlarından masallar anlatır durur onlara, dedelerinin çilingir sofrasını, kaçak içilen içkileri, sarı kızı, çardak uykularını, mezarlıkta uluyan köpekleri, dü lerinde onların kendisini nasıl kovaladıklarını...

ana kız, 'bizim kayalıklar'da, güzel günlere do ru yazlık eteklerini rüzgârla doldurmu larken ve açılacak larken tam, nasıl olursa kum tepelerinden yuvarlanırken bulur kendini, karde leriyle dola ık!

avuç avuç yutarken kumları, ta içlerinde bulanırken ve kururken zaman, gözlerinde tutu up giderken

hayat, içini bir ıssızlık sarar, bin yıldır kalbinde sararıp duran!—

mınıldandıkça, yaylıların sesleri karı maya ba lıyor mırıltısına, duyuyor tellerin tiz serinli ini, kar tanelerinin rüzgârla savrululu larını, camlara yapı ıp kaybolu larını...

hemen hatırlıyor:

dört mevsim'in kı ı bu!

aslında hiç unutmadı ki!

yaylılar hızlanırlar, yayları tutan kolların gidi geli leri hızlanır, bedenler, iyice geriye do ru dikle ir. çalgıcılar, bel çukurlarının karıncaları ını duyarlar, hepsinin ba ı yana çevrili, e imli; gözleri kapalı, çenele ri kasılıdır, saç diplerinde biriken ter damlaları, akak larından boyunlarına do ru parılday ar ak yol alır.—

sonra orada, o odada, oradakinin kar ısında otururken...

...müzi in rüzgârı kalbine vurur, içi ürperir, kaybolmaya gidilen kırlarda gelincikler ürperir, durgun suların yüzleri... tenindeki tüyler...

ve o, sevgiliyle adanın zeytinliklerinde beden deneyken, saçlarını dikenli tohumlar birbirine dü üm lemi ken, dudaklarından do an bir çı lık, on dokuz kez seker denizin yüzeyinde, tıpkı yassı bir çakıl ta ı gibi!

gökyüzünde bulutlar, rüzgârın önünde, ak am alacasında uzaklara do ru sürüklenirler, birbirlerinin üstünden kayarak, ekilden sekile girerek ve iyice ince rek!.. sonra ansızın ay'ın beyaz, yuvarlak silueti dü er geceye!—

...a lamak geliyor içinden, bin yıllık unutu un ardından, dolunay çıkageldi diye! i te kalbinde! i te dudaklarında! i te kuca nda!

dolunayı, odadaki görsün istiyor, ona uzatabilsin, o alsın, görebilecekleri bir yere koysun, gece olsun, dolunaya baksınlar, dolunay onları da itsin, ve yeni bir ey yapsın onları!

oysa o, yalnızca pandora kutusu'nun su sunucusu, yalnızca onunla birlikte, onun sudaki yansımalarına bakıyor, ona bu yansımaları okumayı gösteriyor:

selviyi, sö üdü, nergisi...

kırmızı elaleyi, prensi, ikiz kedileri...

i te o zaman, ilk kez, artık dayanamayıp avuçlarını böylesi çözmü , belle ini suya yatırmı , her eye ra men daha derin solumaya ba lamı oldu una seviyor sanki:

biliyor ki, dolunayı daha fazla ta ıyamayacak, sonunda o, kuca ndan suya yuvarlanacak ve pırlıtısı, kendi yansımalarının arasına karı ıp giderken, onu, birlikte okuyacaklar belki.

bir soluk, bir su, bir susu ...

bir salyangoz yaldızı parlaklı nda, yava ve ıslak!

ekim 1996 temmuz 1998 cihangir

O

Mini Sözlük

(10 Masal) Kybele: Tarihöncesinin en gerilerinden, tektanrılı dinlerin yerle ti i dönemlere kadar uzanan ve Akdeniz yöresini kapladıktan sonra, bir yandan kuzey ülkelerine, öte yandan Asya'nın içerilerine dek yayılan, birçok ulus, uygarlık ve kültürlerde de i ik adlarla anılıp hep aynı prototipe indirgenebildi, dininin kayna ının Anadolu oldu u gün geçtikçe daha belirgin biçimde gözler önüne serildi i halde, kültü dal budak salmı Ana Tanrıça'nın Phrygia'daki adı. (Mitoloji Sözlü ü Azra Erhat)

(10 Masal) Attis (Attes): Pausanias'ın anlattı ı efsaneye göre, Zeus bir gece dü görerek tohumunu yeryüzüne döker. Bundan hünsa bir varlık do ar: Agdistis. Hem kadın, hem erkek olan bu yaratı ı tanrılar ele geçirir ve erkeklik uzvunu kesip atarlar. Uzuvdan bir badem a acı meydana gelir. Irmak Tanrı Sangarios'un (Sakarya) kızı, bu a açtan bir badem koparıp gö süne saklar, bundan gebe kalarak Attes (ba ka kaynaklara göre Attis) adlı bir o lan do urur. Onu da a bırakır. Attes büyüyünce öyle yakı ıklı, öyle e siz güzellikte bir delikanlı olur ki, o zaman salt kadın olan Agdistis ona â ik olur. Ne var ki Attes ondan kaçmak için Pessinus'a gider ve orada kralın kızıyla evlenmeye karar verir. Tam dü ün gecesi dü ün ezgileri söylenmektedir ki Agdistis

çıkagelir. Attes onu görünce çıldırır ve erkekli ini keser, Pessinus kralı da aynı eyi yapar. Attes ölür, Agdistis de sevgilisinin bedeninin bozulmamasını sağlar.

Bu efsanenin bir başka anlatımında ise, Agdos adlı bir kaya varmış, orada Tanrıça Kybele'ye bir tabiçisinde tapılırmış. Zeus, Tanrıça'ya tutulmuş, onunla birle meyibaramayınca tohumunu bir kayaya bırakmış. Bu tohumdan Agdistis doğmuş, hüsnasımi. Agdistis'i Dionysos sarho ederek erkekli inden etmiş. Uzvundan bir badem acı çıkmış, bunun meyvesini Sangarios Irmağının kızı Nana gösüne almış, gebe kalıp Attis'i doğurmuş. Sangarios Nana'ya çocuğu da bırakmasını buyurmuş. Çocuk büyüyüp delikanlı oldu unda Agdistis ve Kybele, ikisi birden gönül vermişler bu yakııklı delikanlıya. Ama Phrygia Kralı Midas onu kendi kızına almak istiyormuş. Derken Agdistis Attis'e görünüp onu çıldırtmış, delikanlı bir çam ağacının dibinde erkekli ini keserek can vermiş. Tanrıça Kybele onu gömmüş, toprağa akan kanından biten menekeler, dibinde öldüğü çamı çepeçevre sarmışlar. Midas'ın kızı da umutsuzluktan canına kıymış, Kybele onu da gömmüş ve onun mezarı üstünde de menekeler bitmiş. Ayrıca mezarı üstünde bir badem acı büyümüş. Agdistis Zeus'a yalvarmış; Attis'in bedeni hiç bozulmadan kalsın, çürümesin diye. Zeus da bu dileği yerine getirmiş. Attis'in saçları büyümeye, küçükparmağı da oynamaya devam edecekmiş... Bu efsanelerde Agdistis ile Ana Tanrıça Kybele birbirine karı maktadır. Motifleri toprak bereketini ve bitkinin, öldükten sonra yeniden dirilmeyi simgelediği bu efsaneler daha çok alegorik birer anlam taşır. Bunlardan amaç, Pessinus'taki Kybele kültüründe rahiplerin belli zamanlarda ve törenlerde erkeklik uzuvlarını kesmelerinin nedenini ve kaynağını anlatmaktır. (Mitoloji Sözlüğü Azra Erhat)

(14 Sır) Selene: Selene Ay'ın simgesidir. Hyprion'la Theia'nın kızı, Güneş Tanrı Helios'la, afak Tanrıça Eos'un kardeşidir. ki atın çektiği gümüş tekerlekli bir araba üstünde gökleri dolağan güzel bir kadın olarak canlandırılır, birçok sevgilisi olduğu anlatılır. Tanrı Zeus'la birleşmiş ve ondan Pandia adlı bir kız doğurmuş, Arkadya'da Tanrı Pan'la sevmiş, Pan da ona bir beyaz öküz sürüsü armağan etmiş. Ama en ünlü akı Be parmak Dağları'nın çobanı Endymion'dur. Endymion'dan elli kızı olduğu bir efsanede anlatılır. (Mitoloji Sözlüğü Azra Erhat)

(25 Yansıma) Ayna yaratıkları ve Sarı İmparator: Bir zamanlar aynalar dünyasıyla insanların dünyası birbirinden kopuk deşildi. Ayna krallığı ve insan krallığı, uyum içinde yaşarlardı, aynalardan içeri girip çıkılabiliyordu. Bir gece ayna halkı yeryüzünü istila etti. Fakat Sarı İmparator sihir gücüyle onları geri püskürtüp aynalarına kapattı; onları sanki bir rüya âlemindeymiş çesine, insanların tüm hareketlerini tekrarlayan köle yansımalar konumuna soktu. Fakat gün gelecek tılsım bozulacak.

İlk önce balık uyanacak. Sonra diğer biçimler kıymıldanacak. Yavaş yavaş insanları taklit etmeyi bırakacaklar. Ayna ve metal engelleri ağacaklar. Üstelik bu kez yenilmeyecekler. Su yaratıkları da ayna yaratıklarının safında savaş katılacaklar. (Düsel Varlıklar Kitabı J.L.Borges)

(25 Yansıma) Siren: Siren imgesi zamanla deşikli ve u ramıtır ve tartı malıdır. Ovidius'a göre, bunlar genç kız yüzlü, kırmızımsı tüylü kuşlar; Rodoslu Apollonios'a göre bedenlerinin üstü kadın, altı devekuğu biçimindedir. İspanyol oyun yazarı Tirso de Molina'ya göre ise bunlar yarı kadın, yarı balıktır. Odyseeia'da de

nizcilere saldırıp onları gemilerinden ederler. Tatlı ezgi-leri kı kırtıcıdır. Büyülerini yitirdiklerinde, kendilerini denize atıp kayaya dönü ürler. (Dü sel Varlıklar Kitabı J.L.Borges)

(25 Yansıma) Abtu ve Anet: Bütün Mısırlıların bildi i gibi, Abtu ve Anet gerçek boyutlarda, birbirine e ve kutsal iki balıktı; Güne Tanrısı'nın gemisinin pruvası önünde tehlikelere kar ı, pürdikkat yüzerlerdi. Rotalarının sınırı yoktu. Gemi gündüzleri gökyüzünde do-udan batıya, günde umundan günbatımına yelken açar ve geceleri gerisin geri, yeraltına do ru yola koyuldu. (Dü sel Varlıklar Kitabı J.L.Borges)

(29 Pandora'nın Kutusu) Pandora: Hesiodos'un hem 'Theogonia' hem 'ler ve Günler' adlı eserlerinde uzun uzadıya anlattı ı Pandora efsanesi Ortado u ve özellikle Sami kaynaklı olsa gerek, çünkü ilk kadının yaratılı ı yani Adem'le Havva hikâyesinin Yunan Myt-hos'una aktarılma bir kopyasına benzer. Kadını her kötü- lü ün, her dert ve belanın ba langıcında görmek Yu- nan görü lerine pek uymaz. Hesiodos'tan sonra bu efsa-neyi pek i leyen olmamı tır. Yunan yazınında Home-ros iiri ve onun dile getirdi i iyimser, gülümser dünya görü ü a ır basmı , karamsarlı ı oldu u kadar kadın dü manlı mı da silip süpürmü tür. Hesiodos'un yansıt-tı ı akım, ba ka ça ve ülkelerin sanatını da etkilemi tir. Bunlardan biri de Pandora'nın Kutusu efsanesidir. ' ler ve Günler' iirindeki anlatım Pandora ve Prometheus efsanelerinin bir karı mını verir.

Bu anlatımda Tanrı Zeus, kendisinden insanlar için ate i çalan apetos'un güçlü o lu Prometheus'a kızar ve insanların ba ma 'sevip ok amaya doyamayacakları bir bela' açarak ondan öç almaya karar verir. Hephaistos'a bir parça suyla topra ı karı tırtır. çine insan sesi ve gü

cü koymasını, yüzünü ölümsüz tanrıçalara, bedenini güzelim genç kızlara benzetmesini ister. Athena'dan ona eli leri, renk renk kuma lar dokumasını ö retmesini; Aphrodite'ten onu kendi büyüleriyle ku atmasını, istekler ve arzularla gönlünü doldurmasını; yüz göz- lü devi öldüren Hermeias'tan da onun içine bir köpek yü- re i ve bir tilki huyu koymasını... Zeus'un dile i yerine getirilir ve adına Pandora takar tanrılar kılavuzu. Pan- dora demek, bütün tanrıların arma anı demektir. Çün- kü bütün Olymposlular insanlı mın ba ma bela etmi ler- dir onu.

Zeus, düzenini kurunca Pandora'yı kılavuz Tanrı Hermeias'la Epimeheus'a gönderir. Prometheus ona Zeus'tan hediye almamasını, alırsa ölümlüleri derde so- kaca mı söylemi tir, ama Epimetheus, Pandora'yı gö- rür görmez bu uyarıyı unuttur, Pandora'yı alır. O za- man ba ma bela aldı mını anlar, ama artık çok geçtir.

Pandora, kutusunu açar, daha önce dert ve kaygı bilmeyen insanlara acıları, dertleri da ıtır. Kutudan çık- madık bir tek umut kalmı tır ki, Pandora kutusunun kapa mını kapatır. Çünkü Zeus böyle istemi tir. te o gün bu gündür insanların ba ı derttedir. (Mitoloji Sö- zü ü Azra Erhat)